

Under Dusken

STUDENTAVISA I TRONDHEIM NR.9 110. ÅRGANG 24.09.24 - 15.10.24

Studentenes kriminelle dobbeltliv

Side 10

Studenter for Palestina 18 | Sigaretten er tilbake 30

Bli kjent med «Quisling» 40

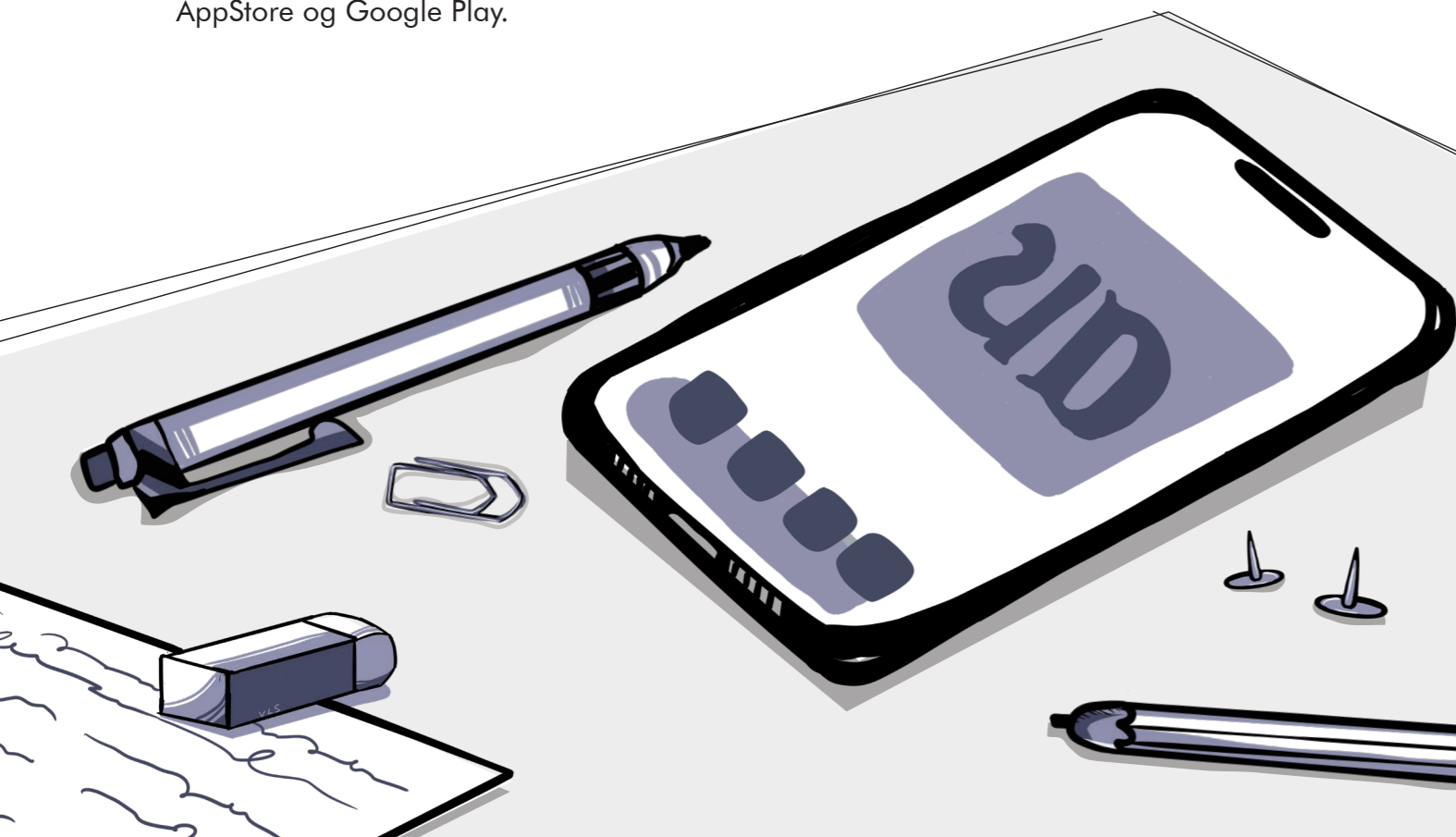
GRATIS

Under Dusken har fått app!

Få de siste og største hendelsene fra studentlivet på mobilen.

Last ned Trondheims største studentavis i AppStore og Google Play.

14

SNART FERDIG:

Selv om Samfundets nybygg har åpna, jobbes det fortsatt på spreng for å få det som føles som realfagskantina til å bli et koselig lokale.

22

«PROFESSOR PLAST»:

Unge Karl Klingsheim vokste opp i oljehovedstaden og fascinerte seg over teknologi. Nå bekymrer NTNU-professoren seg for mikroplast og infertilitet.

34

KJÆRLIGHETSGUIDE:

Kjærestegarantien i Norges hotteste studentby innfrir ikke seg selv. To par fra den eldre garde kommer med diagnosen for vår generasjons kjærlighetsutsikter.

18

STUDENTER FOR PALESTINA:

Snart er sporene fra okkupasjonen som har prega sommerhalvåret på Gløshaugen borte. Les om ildsjelene som sto bak.

30

FESTSIGG: Forskere, leger og røykeloven klarte omsider å legge et tabu over sigaretten. Nå har Peaky Blinders og festkultur tatt siggen tilbake.

40

INTERVJU MED «QUISLING»:

Hvordan forbereder man seg på å spille én av norgeshistoriens mest kontroversielle karakterer? Vi har snakka med hovedrolleinnnehaveren i Quislings siste dager.

LES MER PÅ UNDERDUSKEN.NO

REDAKTØR UNDER DUSKEN
Mari Kaslegard
– Tlf: 416 62 680
avisredaktor@studentmediene.no

NESTLEDERE UNDER DUSKEN
Jonas Røisland
– Tlf: 958 59 557
avisnestleder@studentmediene.no

Elfrida Setra
– Tlf: 915 99 673
nettredaktor@studentmediene.no

ANSVARLIG REDAKTØR
STUDENTMEDIENE I
TRONDHEIM AS
Morten Sundt
– Tlf: 970 43 18
ansvarligredaktor@studentmediene.no

DAGLIG LEDER
Alle Nordli
– Tlf: 920 49 070
dagligleder@studentmediene.no

SALGSSJEF
Rohit Balasubramaniam
salgssjef@studentmediene.no

NYHETSREDAKTØR
Stener Storstenvik
nyhetsredaktor@studentmediene.no

DEBATTREDAKTØR
Bård Flatjord Netland
debattredaktor@studentmediene.no

AKTUALITETSREDAKTØR
Christina Xenaki
aktualitetsredaktor@studentmediene.no

KULTURREDAKTØR
Nora Lerkærød Alnes
kulturredaktor@studentmediene.no

FOKUSREDAKTØR
Mathea Alten-Ronæss
fokusredaktor@studentmediene.no

MUSIKKREDAKTØR
Mille Eftang Meinich
musikkredaktor@studentmediene.no

FOTOREDAKTØR
Tiril Sofie Røstad
fotoredaktor@studentmediene.no

GRAFISKSJEF
Elaine Kielland
grafisksjef@studentmediene.no

ILLUSTRASJONSSJEF
Kian Nouri
illustrasjonssjef@studentmediene.no

DESK
Katrine Sætereng (sjef), Karianne Folkvord
Furset, Even Kaushik, Cecilie Bjørnsdatter
Raustein, Bård Flatjord Netland, Benedikt
Erikstad Javorovic, Bendik Brodshaug,
Andrea Barland

GRAFIKERE
Elaine Kielland (1-5, 56-57)
Kristian Nikolai Hansen (6-16)
Hedda Vinje Sand (18-29)
Emil Moberg Værnes (30-43)
Maria Barfod (44-48, 17)
Ingrid Kvernevik Knudsen (49-55)

KORREKTURSJEF
Andrea Barland

FORSIDE
Annlaug Marie Evjenh Sørrhaug

TIPS OSS!

tips@studentmediene.no

ANNONSERE?

salgssjef@studentmediene.no

Under Dusken er et uavhengig organ for studenter i Trondheim, utgitt av Studentmediene i Trondheim AS. Under Dusken blir distribuert gratis i Trondheim, og kommer ut seks ganger i semesteret. Under Dusken arbeider etter god presseskikk i henhold til Vær Varsom-plakaten. Den som mener seg rammet av urettmessig omtale oppfordres til å kontakte redaksjonen.

Under Dusken blir utgitt av Studentmediene i Trondheim som får økonomisk støtte av Velferdstinget i Trondheim og Studentersamfundet i Trondheim, som står uten redaksjonelt ansvar.

Miljøtrykksak fra
Trykkpartner AS.

Lisensnr. 241823
Sertifikat nr. 1638

Arbeids... jeg trodde det var sann kriminell ting, jeg

DYPPDYKK **NERDY** UNDERHOLDNING MAT
SEX KULTUR SATIRE
SAMFUNDET INTERVJUER **DRAM** SKETCH
REPORTASJESTUDENT
HUMOR NYHETER
TÅRERTESTER TRONDHEIM **PORTRETT**

underdusken.no/video

LEIAR

Mari Kaslegard
REDAKTØR I UNDER DUSKEN

Siste skanse – samarbeidet må stanse

No har det snart gått eit år sidan krigen i Palestina braut laus. Enno har Noreg og NTNU skitne band til Israels ulovlege okkupasjon.

Då **Studentar for Palestina slo leir** på Gløshaugen i mai stilte dei fire krav til Styret ved NTNU: at dei ikkje inngår nye institusjonelle samarbeid med Israel, fordømmer Israels angrep på sivile i Gaza, bidreg til gjenoppbygginga av utdanningsinstitusjonar på Gaza, og avsluttar samarbeidet med Kongsberg gruppen fram til dei sluttar å selje våpen og våpendelar til Israel, enten direkte eller via tredjeland.

I løpet av tida protestantane har budd på campus har tre av fire krav blitt innfridd, men det siste, og tyngsvegande, manglar enno: at dei bryt bandet med Kongsberg gruppen.

9. september skreiv NRK at Kongsberg gruppen er blant fleire nordiske selskap som bidreg til produksjonen av F35-flya som deltok i angrepet på flyktningleirane i Al-Mawasi i Gaza 13. juli, som skal ha drepe 90 personar.

Produksjonen av kampflya skjer gjennom eit samarbeid med ein amerikansk produsent. Sjølv om Kongsberg gruppen ikkje handlar direkte med Israel, står dei fritt til å selje våpen til USA utan slutterklæring, altså utan ein garanti for at kjøparen ikkje sel vidare.

At det er fleire ledd mellom utviklinga og bruken av våpena, gjer ikkje våpena mindre medverkande i menneskerettsbrot.

FN oppfordrar land til å vera påpasselege med kven dei indirekte forsyner med

ILLUSTRASJON:
Hedda Spro Larssen

våpen, sidan «leveransar av våpen og ammunisjon til Israel kan utgjere alvorlege brot på menneskerettar og humanitær folkerett».

Så lenge regjeringa eller Kongsberg gruppen sjølv ikkje tek dette på alvor, bør institusjonane som forvaltar samfunnets verdiar og kunnskap vise handlekraft. Derfor er det akutt nødvendig at NTNU revurderer samarbeidet med Kongsberg gruppen, inntil dei kan vera sikre på at dei ikkje medverkar til folkemord.

No pakkar **Studentar for Palestina** saman telt og hengekøyer. Det betyr ikkje at kampen er over. Nestleiar i Studenter for Palestina, Lise Behne Eie, seier til Under Dusken at dei vil fortsette å legge press på universitetet og ta i bruk nye metodar.

Fram til no har organisasjonen fått løyve til all protestverksemd, men uttrykker at dei er klare for å ta i bruk sivil ulydigheit. At NTNU-styret er uvillig til å sette studentanes krav på agendaen viser at tida er inne for det.

No har NTNU høve til å vise kva «kunnskap for ei betre verd» betyr. Og studentane har høve til å kreve det.

Karrieremesse med bismak

Studenter demonstrerte på Karrieredagene. Hvem skal få slippe til på Norges fremste teknologiuniversitet?

9.–12. september var det igjen duket for Karrieredagene på NTNU. I et telt rigget opp på Frimerket var det cirka 50 stands, hovedsakelig bemannet av selskaper som ville markedsføre seg for teknologistudentene. Det var som vanlig svært bra oppmøte. Det som var utenfor normalen, var at det hadde møtt opp demonstranter som blokkerte standen til Kongsberg gruppen.

Bakteppet for protesten er det pågående folkemordet på Gazastripen, og debatten som har fulgt om NTNU og Kongsberg. Situasjonen i Gaza er kritisk: Minst 41 206 personer har blitt drept, blant dem 16 500 barn, og området er lagt i ruiner. Regjeringen mener at Norge ikke eksporterer våpen til Israel. Men via datterselskaper og avtaler med amerikansk våpenindustri ser vi at Kongsberg-produserte våpendeler og rakettkastere fra Nammo ender opp i Gaza.

Til dette har rektor Tor Grande flere ganger – blant annet på Onsdagsdebatt i Skala 28. august – svart at både NTNU og Kongsberg følger norsk lov. Norsk

eksportkontrollregelverk krever ikke sluttbrukererklæringer for våpeneksport til NATO-land som USA. En sluttbrukererklæring er en garanti fra de vi eksporterer til om at de er den endelige brukeren av materiellet, og skal sikre at våpen vi produserer ikke ender opp i land vi ikke vil eksportere til. Videre handler NTNUs forskningssamarbeid med Kongsberg kun om «den sivile delen», eksempelvis havteknologi.

Synes du det var en veldig knotete og teknisk forklaring? Det synes jeg. Jeg fatter ikke at denne debatten, som går helt til kjernen av hvem vi er som universitet, reduseres til å handle om et smutthull i eksportkontrollregelverket. At NTNU samarbeider med «den sivile delen» av Norges største våpenselskap er heller ikke et særlig tilfredsstillende svar. Problematikk knyttet til flerbruksteknologi – sivil teknologi som også kan brukes til militære formål – har vært kjent siden første verdenskrig.

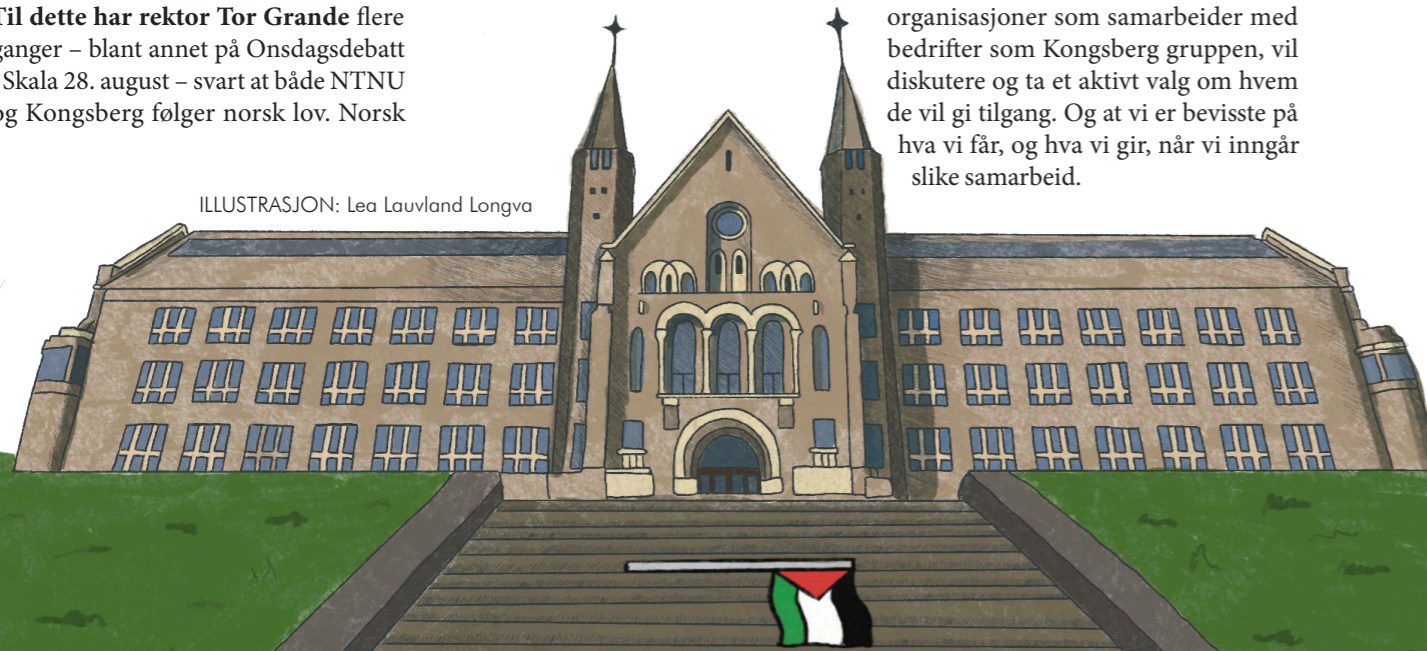
RAMI CHUMBER
Samfundetleder

Ammoniakken som revolusjonerte jordbruket kunne da også brukes til å lage kjemiske våpen. At Kongsberg har tilgang på kunnskapen vi skaper på NTNU, medfører alltid en risiko for at teknologiske fremskritt brukes til folkerettsbrudd.

I likhet med NTNU bør også vi studenter ta et oppgjør. Tilgang er makt, og tilgang til oss er for mange bedrifter like verdifullt som tilgang til NTNUs forskning. Denne protesten belyser hvordan vi ofte ukritisk gir bedrifter mulighet til å definere seg selv overfor morgendagens teknologer. Det er ikke overraskende at de over 150 bedriftene som i år har meldt seg på Karrieredagene vil punge ut for det.

Samfundet har vedtatt at vi ikke vil samarbeide med selskaper som driver med våpenproduksjon. Jeg håper linjeforeninger og tekniske organisasjoner som samarbeider med bedrifter som Kongsberg gruppen, vil diskutere og ta et aktivt valg om hvem de vil gi tilgang. Og at vi er bevisste på hva vi får, og hva vi gir, når vi inngår slike samarbeid.

ILLUSTRASJON: Lea Lauvland Longva

Når grønt møter brunt

Økende enighet om menneskeskapte klimaendringer har ført til nye perspektiver, samtidig som polarisering og ekstreme synspunkter utfordrer debatten.

MAJA KITTY TOFTEN
Audiologstudent ved NTNU

Klimadebatten har lenge vært til gjenstand for polarisering. Klimabekymringer har historisk sett vært tilskrevet venstresiden. Konservativer og proteksjonister har lenge avfeid klimadebatten som overdreven, og skepsisen har særlig berodd seg på kapitalistiske og industrielle interesser. Nå har imidlertid den menneskelige påvirkningen på klima, miljø og ressurser blitt et ubestridelig faktum med en bredere konsensus som strekker seg over den politiske akse.

Klimaendringer har ført til høyere temperaturer, tap av naturområder og ekstremvær som flom, tørke og stormer. Kollapsen av økosystemer truer med å gjøre enkelte områder ubeboelige. I fremtiden vil vi sannsynligvis se flere «klimaflyktninger», som kan skape sosiale og politiske utfordringer globalt.

Når vi erkjenner situasjonen kan klimaspørsmålet fremstå som menneskefiendtlig, særlig når mennesket sees på som roten til miljøødeleggelser og moralsk bankerott. Når fremskrittstroen svekkes og makteløsheten øker, kan radikale ideologier vinne fram, ofte med dommedagsretorikk. En tilsynelatende uløselig miljøkrise kan gi grobunn for ekstreme løsninger i jakten på å redde oss selv og planeten.

I forrige utgave av Under Dusken ble det skrevet om Joachim Skahjem, filosofistudenten som i 2022 kastet oransje maling på Monolitten i Vigelandsparken.

Aksjonen, som resulterte i fengselsdom og et erstatningskrav, illustrerer hvordan klimaaktivister benytter kontroversielle og radikale metoder som insentiv for å skape oppmerksomhet rundt klimakrisen. Parallelt ser vi en mørkere utvikling på ytterste høyrefløy, som truer med å undergrave inkluderende og frie diskurser om klima.

Det franske høyrepopulistiske partiet Nasjonal samling fikk et kraftig oppsving i 2024. Grunnlagt som Nasjonal front i 1972, byttet de i et skjebnens paradoks navn til Nasjonal samling i 2018 for å distansere seg fra nazi-assosiasjoner. Partiet har fremmet strengere innvandringspolitikk og prioritering av etniske franskmenn til jobber og sosialhjelp. De ønsker også å begrense ytelse til dem med et visst antall arbeidsår i landet, noe som diskriminerer innvandrere. Er dette en reaksjon på økt bekymring rundt klima, innvandring og overbefolkning, samtidig som det forsterker frykten for det ukjente?

Økofascisme, en «grønn» avart av fascisme er på fremmarsj. Ideologien har vokst gjennom internettbaserte grupper og kombinerer miljøvern med rasisme og fascisme. Økofascisme sammensmelter dermed to av dagens mest betente temaer: klima og innvandring. Tilhengerne hevder at tap av naturmangfold, global oppvarming, overbefolkning og ressursmangel ikke

kan løses demokratisk, og at innvandring, miljø- og samfunnsproblemer må håndteres med voldelige og autoritære tiltak. Dette tankegodset har delvis blitt realisert, noe som gir en skremmende legitimering av terrorhandlinger og -aksjoner.

Vi har sett tendenser som har rystet Norge. Philip Manshaus angrep en moské i Bærum sommeren 2019, etter å ha drept sin adopterte stesøster. Han var inspirert av Brenton Tarrant, en uttalt tilhenger av økofascisme, som utførte Christchurch-angrepet i New Zealand. Tarrant forsvarte terrorangrepet med at innvandring og overbefolkning truet både miljøet og den etniske renheten i vestlige land. Terrordømte Manshaus' ugjerninger viser hvordan radikaliserings utvikles skjult og subtilt, uten at omgivelsene oppdager det før det er for sent.

Denne typen ekstremisme er det vi bør frykte. I NRKs Debatten ble Joachim Skahjems klimaaksjon anklaget som «farlig». Han presiserte at det handler om vold mot institusjoner, eiendom og materielle verdier, ikke mot mennesker. Misforstå meg rett: Jeg er imot vandalisme, og handlingen bør ikke normaliseres. Men sammenlignet med høyreekstreme aksjoner fremstår Joachims tilgrising av Monolitten som en altruistisk og ubetydelig bagatell. Den virkelige trusselen ligger i ideologier og ekstremister som bruker klimakrisen som et skalkeskjul for diskriminering og skade på uskyldige. Hvis vi ikke konfronterer disse holdningene, kan flere bli dratt inn i en farlig og destruktiv grønn-brun spiral.

ILLUSTRASJON: Eugen Johnsen

HOBBYKLEPTOMANI DEKORERER KOLLEKTIVET

MYSTISK HISTORIE: Skiltet fra E6-avkjøringen er sagnet i to for å komme inn døren. På grunn av størrelsen er ingen helt sikker på om de kan få det ut døra igjen.

Det er intet nytt fenomen at studenter tar med seg ting og tang hjem fra byen, enten det er ølglass eller større ting som trafikkskilt. Men er dette uskyldig moro eller en kilde til alvorlige samfunnskostnader?

TEKST: Idun Syvertsen, Elin Miller Henriksen og Guro Vestby
FOTO: Annlaug Marie Evjenth Sørhaug

Vi møter noen studenter i et kollektiv i Østbyen. De stiller anonymt til intervju, og vi kaller dem Anne, Fredrik, Kristian, Halvor og Torbjørn.

I kollektivet har de en imponerende samling av skilt. Det er spesielt ett skilt som er en kilde til stolthet. Det er fra en E6-avkjøring og er sagnet i to. Selv om skiltet er halvert, dekker det nesten hele vegg fra gulv til tak.

Til tross for at personen som tok skiltet har flyttet ut, lever historien fortsatt videre. Etter at han fant det, tok han det med seg til et verksted der de fikk kappet det i to. Deretter fraktet han det hjem på sykkel, en distanse på nesten hele kilometer.

– Helt hvordan han fikk det fraktet med seg, vet jeg ikke. Det måtte jo bli delt i to for å i det hele tatt få det inn døra. Om man kan få det ut igjen uten å påføre

store skader har jeg ingen anelse om, forteller Anne, som bor i kollektivet nå.

Studentene forklarer at det er et hierarki av hvilke skilt det er gjevest å få med seg hjem.

– Det er en kombinasjon av hvor kult det er og hvor ulovlig det er å få tak i det. Hadde det vært ikonisk nok kunne jeg nok dratt ganske langt for å ta det, sier Fredrik.

Studentene i kollektivet forteller at de minst ettertraktede skiltene er parkeringsskilt og skilt fra Bunnpris.

– Jeg tok faktisk en Bunnpris-flagg en gang, men ble så flau at jeg gikk tilbake med den. Ikke så mye av dårlig samvittighet, men mest fordi det var den nærmeste butikken, så det ble litt upraktisk å potensielt ikke kunne gå dit mer, forteller Anne.

Det er derimot mye gjevere å ha skilt relatert til NTNU, forteller studentene.

– NTNU-bokstavene hadde vært kult å ha, men jeg har hørt universitetet er ganske gode på å finne folkene og få dem tilbake, så kanskje ikke, sier Anne.

Sit: – Vi legger oss ikke opp i hvordan studentene innreder

Studentene vi møter i Østbyen bor i Sit sine boliger, og de forklarer at Sit ikke alltid reagerer med begeistring når de får nyss om beboernes kleptomane vaner.

– Det har vært vaktmestere innom som advarer oss om at vi må fjerne dem. Noen synes det er gøy, mens andre mener det er feil og at skiltene burde fjernes. En vaktmester ringte veivesenet eller politiet og fortalte om E6-skiltet,

– FRITT FREM: Tommy Danielsen, kommunikasjonsrådgiver i Sit, sier at de ikke legger seg opp i hvordan studentene innreder boliger de leier hos dem. Foto: Borgar Sagbakken

men de sa bare at siden det hadde skader var det pensjonert, forklarer Kristian.

Tommy Danielsen, kommunikasjonsrådgiver i Sit, sier at de ikke kjenner til at det er blitt gitt noen instruks om å fjerne skiltet.

– Hvis dette har skjedd, er det ikke som følge av noen overordnet føring i Sit. Det er vanskelig å kommentere ytterligere uten å kjenne detaljene i saken, sier Danielsen.

Danielsen mener det kanskje kan skyldes en misforståelse, ettersom skilt og bilder skal være festet i bildelister, slik det står beskrevet i leiekontrakten.

– Dersom dette ikke etterfølges vil det bli gitt beskjed om at bilder må henges fra list eller fjernes. I Sit legger vi oss ikke opp i hvordan studentene som bor hos oss møblerer eller benytter boligen sin, utover forhold som er regulert i leiekontrakten, forteller Danielsen.

Tradisjon blant studenter

Studenter har i en årrekke vært kjent for å velge merkene Ikea og Statens vegvesen når det kommer til innredning av studenthybelen. Økonomien er trang og ved litt kløktig kleptomani, får de kanskje råd til å kjøpe en ekstra øl på byen.

Vi besøker et guttekollektiv der beboerne hører til gruppen studenter som har en tilbøyelighet til å rappe skilt. Guttene stiller anonymt til intervju, og vi kaller dem Pål, Ole, Peder og Bendik.

Kollektivet er innredet med et stort NRK-skilt som tidligere har stått ved hovedinngangen til NRK-bygget på Tyholt. Guttene forteller at de skrudde

ned og fraktet skiltet hjem etter en fest i fadderuka.

– Vi gjorde det på to dager. Den første kvelden skrudde vi ned alt unntatt to skruer, men så kom det en person og sa vi ikke kunne ta skiltet. Da pakket vi ned, men dro tilbake lørdagen etter og fullførte, forteller Ole.

– Det var litt *Oceans 11*-vibes, egentlig. Et todagers-«heist», sier Peder.

Skilt-stjeling virker å være en tradisjon med røtter som strekker seg tilbake til før guttenes tid i kollektivet de nå bor i. De forteller at det var skilt i kjelleren da de flyttet inn, så det føles

riktig å videreføre tradisjonen og utvide samlingen.

– Det verste med alt dette var at det ikke ble NRK-sak av det. Vi håpet jo på det, sier Pål.

På spørsmål om hvorvidt de har et spesielt skilt i kikkerten, svarer guttene at både Gløshaugen- og Dragvoll-skilt er aktuelle. Også de store blå bokstavene som staver NTNU utenfor Hovedbygningen er på ønskelisten, men de tviler på at det hadde vært gjennomførbart å stjele disse.

KRINGKASTES: Til tross for at NRK-skiltet utenfor Tyholt nå er borte, ble det ingen NRK-sak ut av det. Det synes guttene er skuffende.

SEES IGJEN: Kollektivet har skaffet ny dekorasjon på vei hjem fra fest. NRK ser nok ikke det skiltet igjen.

Guttene forteller at det foreløpig ikke har vært noen negative konsekvenser av stjelingen.

– Ingenting, bare glede. Folk kommer på besøk og synes det er kult, sier Bendik.

Kun fra staten og store bedrifter

Studentene vi møter er nøye på å understreke at de kun ville stjålet fra staten og større bedrifter. De får ikke dårlig samvittighet så lenge ingen rammes personlig av tyveriene.

– Det går fint å stjele fra staten. Det er en liten kostnad i forhold til alt annet vi driver med.

Hvor mye penger bruker vi ikke på byråkrati, liksom, sier Pål.

De er opptatte av hvem som må betale for å erstatte de stjålne skiltene, og vil unngå å påføre privatpersoner eller små bedrifter økonomiske tap.

– Jeg mener det er en viktig forskjell med tanke på hvem som må finansiere det nye skiltet. Hadde det vært fra en privatperson som må erstatte det selv,

hadde det vært veldig stusselig å stjele fra dem. Men fra den norske staten ... Det må være greit, sier Peder.

Peder forteller at han har sett hvor mange skilt som er tilgjengelige for å erstatte stjålne skilt, og at han ikke har noen kvaler for å drive med skilt-stjeling.

– Faren min er en av dem som erstatter skiltene som blir ødelagt eller borte. Jeg har vært med ham på jobb og sett skilt-lageret staten har. Det er *mange* skilt. Så jeg tror ikke de lider noen nød, forteller han.

“Jeg har sett skilt-lageret staten har. Det er *mange* skilt

SAMVITTIGHET: Til tross for at prisen på et skilt kan være mellom 5000 og 20 000 kroner, har ikke studentene dårlig samvittighet.

MORSOMT: Studentene vi møter synes det er morsomt å dekorere hybelen med ulike skilt de finner.

Rebelsk oppførsel av studentene

Å kun ta ting fra staten, og ikke privatpersoner, er et gjennomgående prinsipp hos flere av studentene vi møter. Respekt for hvem som finansierer erstatningen er viktig for studentene.

– Den dagen de øker studiestøtten og vi har råd til å kjøpe litt ordentlig kunst skal jeg slutte. Da kan jeg dekorere hybelen uten å måtte bruke trafikkskilt. Det er jo en form for kunst, forklarer Anne.

– Jeg tenker også at vi har altfor mange skilt her i landet og at mengden godt kan reduseres litt. Folk benytter seg uansett alltid av Google Maps, sier Halvor humoristisk.

Studentene i kollektivet på Berg reflekterer rundt det tillitsbaserte samfunnet man har i Norge, men mener selv at de ikke påvirker den tilliten, hverken positivt eller negativt.

De påstår humoristisk at de er litt som Robin Hood. De stjeler fra den rike skiltstaten for å gi til de skiltfattede studentene, som med andre ord er dem selv.

Til tross for at noen viser avsmak for skilt-stjelingen, mener den ene studenten vi møter at studenter generelt

faktisk har blitt snillere enn hva de var før.

– Før var det en greie å ta logoene som sto på enkelte biler, som Mercedes og Jaguar. Folk tok dem og brukte dem til pynt hjemme. Man tok også bilskilt før, men det ser jeg ikke noe særlig av nå. Så kanskje man egentlig har blitt snillere, undrer Torbjørn.

– Koster mellom 5000 og 20 000 å erstatte

Fra fylkeskommunen forteller byggeleder på driftskontrakten i Trondheim Eskild Bjørklimark at de ikke har inntrykk av at det er et stort problem at studenter stjeler skilt fra veiene deres i Trondheim.

– Vår entreprenør melder også tilbake at dette ikke er et utbredt problem på våre veier. Det var

en periode for to–tre år siden at noen skilt forsvant, men dette var i mer perifere områder, sier han.

Bjørklimark sier at skiltene som forsvant den gangen var fareskilt med elg og sau på.

– Vi antar at dette var turister som ville ha skilt som suvenir, sier han.

Samtidig understreker Bjørklimark at i den grad skilt stjeles, så er det uheldig.

– Det er ikke ønskelig at det stjeles skilt. Erstatning av skilt går på bekostning

“La være å gjøre dette

IKKE IMPONERT: Eskild Bjørklimark i Trøndelag fylkeskommune ber studenter droppe skilt-stjeling.

Foto: Privat

av annet veivedlikehold. Budsjettene til vedlikehold på fylkesveiene er lave, så det er klart at det ikke er ønskelig å måtte bruke ressurser på dette.

Bjørklimark sier det varierer hvor mye det koster å erstatte et skilt.

– Det koster gjerne mellom 5000 og 20 000 kroner å erstatte slike skilt, forteller han.

Bjørklimark sier at de vil vurdere anmeldelser om problemet øker i omfang.

– Skilttyveri har blitt anmeldt andre steder i Trøndelag tidligere, sier han.

Bjørklimark har en klar oppfordring til studenter som har drevet med eller vurderer å begynne med skilt-stjeling:

– La være å gjøre dette. Vi ønsker å benytte ressursene våre på å holde veiene våre i god stand, i stedet for å måtte erstatte stjalne skilt.

– Og om det er noen angrende studenter der ute, som våknet opp med et skilt i stuen etter en lørdagskveld, hva sier du til dem?

– Sett det tilbake ved skiltstangen det ble tatt fra. **UD**

Den som venter på noe godt, venter ikke forgjeves

Selv om Studentersamfundets nybygg var klart for åpning lørdag 10. august, var det ikke ferdig.

TEKST: Julian Rein-Helliesen og Kristoffer Ramsøy Fredriksen
FOTO: Kristoffer Ramsøy Fredriksen

Leder for Samfundets konsept og prosjekteringsgruppe (SKP) Elise Anfinsen nevnte i et intervju før åpningen at hun regnet med å kjenne på noen «etterdønninger» og at arbeidet nok ikke var ferdig idet den høytidelige seremonien trådte i gang.

– Vi har brent oss på å gi nøyaktige datoer før, så for å unngå «dere sa det skulle være ferdig!» er vi forsiktede med å sette dato på ting, forklarer Anfinsen når hun blir spurt om planlagt slutføring av arbeidet.

Lokalene som er lengst unna er de som måtte settes opp fra grunn, som danselokalet Vollan, Fotogjengens galleri og Knaus. Spesielt Knaus er det mange som venter på at skal gjenåpne,

INNFLYTTINGSPROSESS: Inventaret faller sakte, men sikkert på plass. Foto: Toby John Varhaugvik

men Anfinsen håper å spre ordet om tålmodighet.

– Det er lenge siden vi la fra oss tanken på at Knaus skulle åpne til Nybygg, men forhåpentligvis kan vi åpne Knaus i løpet av neste semester.

Utenom de nye lokalene så er det fortsatt en del som gjenstår på de eksisterende lokalene også.

– I Origo er det noen sofaer som jeg personlig synes ser grusomme ut, så der skal det komme noe som står mer i stil med resten av lokalet. Vi trodde egentlig vi var ferdige, men med mindre de nye møblene gjør veldig mye så ser det veldig tomt ut.

Vil ikke nedgradere

– Vi trenger også mer inventar i Glassgården og Edgar, for vi har snakket med noen av de ansatte i baren og de mener at det er veldig åpent. Det gamle Edgar ga en veldig lukket hjemmekoselig følelse og det var det folk elsket, sier Anfinsen.

Hun forklarer videre at de har bestilt inn inventar som skal kunne skjermes kaféen i større grad, og dermed forhåpentligvis gjenskape følelsen av gamle Edgar.

– Vi vil jo ikke nedgradere rommet. Edgar var jo en kjempesuksess på det gamle bygget, så vi håper jo at den suksessen kan bli brakt videre til det nye bygget også.

SKP har også fått inn en del klager på belysningen, forteller Anfinsen og sier at dette ikke er slikt det er ment å være, men et resultat av feillevering.

– Det er ikke dritgøy å høre at folk sier at det føles som Realfagsbygget fordi det er så mye betong. Men vi er også selv klar over at det skal bli bedre. Spesielt med belysningen har det vært en del feilleveranser, de vi har nå kan ikke dimmes.

Et annet problem er at Nybygg har et nytt og moderne elektrisk anlegg som kun kan justeres av en ekstern som er godkjent av de som leverer garantien til anlegget.

– I Edgar og oppe i andre etasje er det jo veldig lyst, folk blir edru av å gå inn der fordi det er så lyst, så der må det justeres. Det er noe vi fortsatt jobber med – å få en person som skal fikse det til å komme til Samfundet. Men det er mye byråkrati vi må gjennom før det kan skje.

Når studentene sover, jobber SKP på Nybygg

Å skulle ferdigstille et uåpnet festlokale er én ting, men nå som Nybygg har åpnet er det fullt av aktivitet på bygget, og dette

ROM FOR MER: Anfinsen håper at mer møblement vil kunne fylle Origo.

tror ikke Anfinsen vil problematisere arbeidet.

– Det blir litt frem og tilbake med bæring, men vi i SKP arbeider hovedsakelig i ukedagene og da er det rolig. På torsdager er det litt mer folk enn mandag, men vi har ikke hatt noe problem med det enda.

Men Edgar er ikke et festlokale i samme ånd som resten av Samfundet, og har gjester selv før det offisielt åpner for dagen klokken 16:00.

– Vi har jo ikke lyst til å jobbe mens folk sitter der, men vi i SKP tar ikke bare ukedagene til våre frivillige, vi tar også helgene, sier hun med et glimt i øyet før hun sier at de er taknemlige både for tålmodighet og tilbakemeldinger, så lenge disse er konstruktive.

– For vi ser også at det ser ut som realfagsbygget. Vi gjør det, vi er ikke helt blinde for det. **UD**

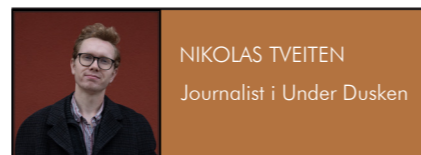
SPARSOMT: Alle er gira på å gjøre Edgar mer hjemmekoselig. Foto: Hanna Elise Bratli

Kommentar:

Samfundet søler til egen politikk

Vern av plastikk-koppen er å spenne bein på egen miljøprofil og truverd.

NIKOLAS TVEITEN
Journalist i Under Dusken

«Regjeringa må prioritere miljøomsyn over alt annet», erklærte den tidlegare samfundetleiaren Astri Elgethun høgroysta utanfor det raude samlingspunktet til studentane her i Trondheim. Samfundet set foten ned, no må regjeringa syrgje for grøn omstilling.

At me har tatt standpunkt, er flott. Det er ingen tvil om at høgaste hald har eit stort ansvar. Dette må også trondheimsstudentane seia ifrå om – og med utestemme.

Men medan me kikkar ut og opp, har me gløymt å feie for eiga dør. Øl og dram er «kjempernes meny». Det serverer me i plastikk.

Kvar helg gjeng serveringslokala over til plastikk-koppar frå klokka ni, det same gjer dei til kvardags når dei ikkje har fleire vanlege glas. Ein øl, ein kopp. Ein full student, kanskje fem-seks-sju rundar med snublejus. Du kan sjølv gjera matten. Me snakkar om fleire tusen eingongsartiklar i laupet av ei veke.

«Tryggleik er i høgaste grad ei prioritering for oss», svarar den nyopptatte samfundetleiaren Rami Chumber. Dei skulle gjerne ha gjort meir klimavenlege tiltak, men det lét seg ikkje gjera. Dei

skal jo aller helst syrgje for at fulle folk ikkje kjem til skade. Samfundet bruker plastikkglas.

Tryggleik er viktig, ingen kan seia imot det. Somme vert for fulle, og glas knuser. Det gjer ikkje plastikk.

Likevel er ikkje Samfundet forutan eit snedig tankekors her. Me ynskjer klimagrep frå regjeringa, men sjølv skal me syrgje for at tryggleiken trumfar ein grønare politikk. Me klagar over oljepolitikk, motorvegar og klimaendringar. Sjølv dreg me til Samfundet og drikk oss fulle på eingongsartiklar, som på dei fleste utestader ville vore i glas. Dette heng ikkje på greip. Ikkje viss ein skal stå for eigne ord.

Å bruke eingongsartiklar er ikkje offensiv miljøpolitikk, langt ifrå klima som øvste prioritet. Punktum kunne eg ha sett her, hadde det ikkje vore for at Samfundet svara seg sjølv med grønvasking. Dei har plastikk-koppar og fortel at

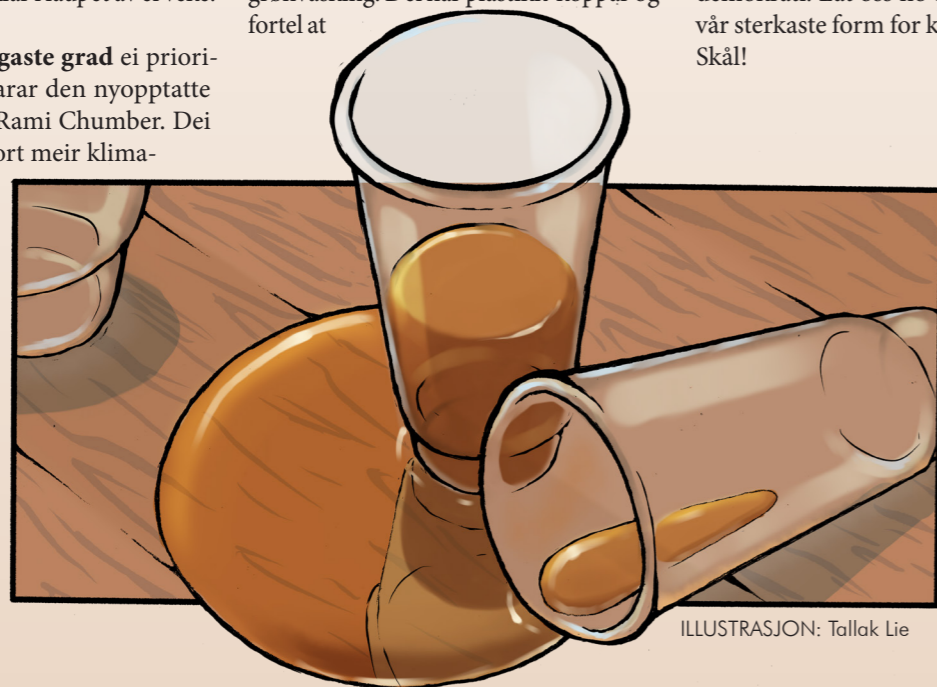
mange av dei vert resirkulert. Det tidlegare drikkekarer får eit nytt liv.

Den resirkulerte plastikken er ingen klimaversting, men heller ikkje ein klimavinnar. Resirkulert plastikk er framleis plastikk, resirkulert plastikk er framleis ein eingongsartikkel. I valet mellom ein grøn politikk og ein litt mindre grumsegrå, trakk den siste det lengste strået. Sjølv hoppar altså Samfundet bukk over deira uttalte prioritetar, reell miljøpolitikk får vente.

Slik treng det ikkje å vera. Samfundet er meir enn ord, talar og faner. Me styrer vår eiga skute, vel sjølv eigen politikk. I eit elles grå tilvære, skal me vera eit glimt av von.

Det er heilt riktig at storsamfunnet sviktar. Det er heilt riktig at regjeringa må handle. Men å leva i floskler og dobbeltmoral er langt ifrå løysninga.

Me er eit sjølv eit handlende studentdemokrati. Lat oss no bruke dette som vår sterkaste form for klimaerklæring. Skål!

ILLUSTRASJON: Tallak Lie

RØDT KORT OG GULLBALL

TEKST: Kristoffer Ramsøy Fredriksen | ILLUSTRASJON: Natalia Sokolowska

Denne høsten skal kuen melkes til juret er vridd som en klut. For er det en organisasjon som så absolutt trengte å vrenge enda noen kroner ut av gullgåsen sin, så er det UEFA.

Champions League er den mest populære turneringen for klubblag, så det var ikke for å øke prestisjen at gruppespillet ble byttet ut med et rart ligasystem hvor ett lag spiller 8 av de andre 36 én gang – fire hjemme, fire borte. De åtte lagene som etter disse 8 kampene har best poengsum, går direkte til 16-delsfinale, mens de 8 resterende plassene bestemmes gjennom en playoff av de som ikke kom med i topp 8.

Forvirret? Det er vi alle.

Vel, vi er forvirret over format, men ikke intensjon. Her er det Ceferin som vil sammenligne seg med Crassus, Krösus og Mansa Musa. Penger i overflod er ikke nok, de skal ha mer.

Det vil komme til et bristepunkt, spillere truer med streik, fans ser på IP-tv, og skader blir stadig hyppigere.

Men inntil boblen sprekker så kan vi bare se på at det vakre spillet blir stadig mer skakkjørt for å fylle allerede overfylte lommebøker. Så får vi bare inderlig håpe at krasjet ikke blir fatalt.

Ja, Armando Duplantis slo Karsten Warholm på 100-meter. Ja, Cristiano Ronaldo scoret sitt mål nummer 900, men alt dette betyr absolutt ingenting. For San pokkers Marino vant en faktisk, tellende UEFA-sanksjonert fotballkamp.

Om det er lesere av denne spalten som hittil ikke er så kjent med verdens dårligste landslag: San Marino er en knøttliten stat som har basert hele sin nasjonale identitet rundt et slott så lite at det kan fotograferes i portrettmodus.

De har ett klubblag, Victor San Marino, som spiller i italiensk 4. divisjon, og én nasjonal liga som bare er et ørlite hakk over norsk bedriftsfotball i kvalitet. Skulle noen av disse mot formodning skape en spiller med faktisk talent, har så fremt som alle sanmarinere også slekt i Italia, og da setter en gjerne ambisjonsnivået litt høyere enn slitekamper mot Samoa og Gibraltar.

Men nettopp derfor er de så elsket, med utrolig vanskelige forutsetninger og en «ståpåvilje» som du bare finner hos noen som kommer rett fra en åtte til fire. Derfor er det umulig å ikke bli glad i San Marino.

Og nå topper de gruppen sin i Nations League.

Over 130 dager: Palestinasommeren på hell

«Camp Thawra» har nærmest blitt en del av bygningsmassen på Gløshaugen. Sommer går mot vinter, og Gløs-okkupasjonen går mot slutten

TEKST: Jonas Høydal
FOTO: Toby John Varhaugvik

Okkupasjonsleiren ved Hovedbygningen har siden vårsemesteret preget campus Gløshaugen og skapt overskrifter om NTNUs rolle i Palestina.

Tidligere leder for Studenter for Palestina i Trondheim Magnus Hjelle møter Under Dusken på leiren, for å gi et innblikk i hvordan det går på leiren. Han forteller at leiren har oppnådd flere av målene sine.

– Vi føler at de hører på oss, og at de tar oss mer seriøst enn før vi satte opp leiren i hvert fall. Vi demonstrerte på campus og hadde stands lenge før vi satte opp leir, men da fikk vi liten respons. Rektor sa da at de hadde gjort alt de kunne, men nå har de gjort mer, så det er tydelig at de ikke gjorde alt de kunne før, forteller Hjelle.

Aksjonistene skapte overskrifter i lokal og nasjonal presse da de satte opp teltleiren på gressplen på vestre Gløshaugen rett før eksamensperioden i vår slo inn for full kraft.

Over 120 dager og en sommerferie senere er teltleiren nesten blitt å regne som en del av bygningsmassen på gløshaugplatået. Til tross for dette fremstår ikke ansamlingen av telt som en sommerleir som har sklidd litt ut. Når Under Dusken titter innom er det forholdsvis rent og pent – selv om stemningen i leiren er lett og spøkefull.

Hjelle levner likevel ikke tvil om at bakteppet er det motsatte av spøkefull. – Det største problemet er at NTNU samarbeider med bedrifter som selger våpen som til slutt ender opp i Israel. Og dette vil ikke rektor anerkjenne selv. Universitetet har økonomisk interesse av å ha Kongsberg gruppen til stede, både fysisk på campus og i forskningsøyemed ellers, sier han.

Aktivistene stiller fire krav til NTNU-styret. Listen over dem er spraymalt i store mørke bokstaver på et plakatoopheng spikret sammen av to paller og er det første en gløsing legger merke til hvis hen beveger seg ned fra Frimerket i retning Samfundet. Kun ett punkt på listen er ikke strøket over: «Frys samarbeidet med Kongsberg gruppen».

– Så hva ønsker dere mest: et institusjonelt forbud eller en samarbeidsnekt?

ENERGIKREVENDE: Magnus Hjelle skulle aller helst brukt tiden på å studere.

– Vi vil vel egentlig ikke ha et forbud. Det vi ønsker er at de fryser samarbeidet med Kongsberg gruppen når teknologien og våpnene de utvikler ender opp i Israel. Vi er ikke prinsipielt imot samarbeid med Kongsberg gruppen, men så lenge selskapet arbeider på den måten det gjør, mener vi NTNU bør fryse samarbeidet, sier Hjelle.

Til tross for at ledelsen ved NTNU har invitert aktivistene til møte, opplever han dialogen som få nyttes.

– Vi i studentgruppen har ikke snakket direkte med rektor, men akademikerne som er involvert og støtter leiren har hatt møter direkte med han hvor de har diskutert temaet. Men inntrykket vårt er at det sitter litt inne for universitetet å fryse samarbeidet, sier han.

Hjelle mener at private interesser og næringsliv fremdeles har stor påvirkningskraft over NTNUs beslutninger.

– Leiren er satt for å fremme de fire kravene vi vil universitetet skal innfri – ikke mer enn det. Vi ser at næringsinteresser dikterer hvordan NTNU driftes, også etter rektorskiftet, sier han.

Kommunikasjonsrådgiver ved NTNU Grete Wolden sier i en e-post til Under Dusken at universitetet ikke har ytterligere kommentarer utover det som allerede har blitt nevnt i mediene.

Ville helst brukt energien på å studere

Hjelle forteller at dialogen med universitetet har vært forholdsvis nøktern. Det var universitetet selv som pekte ut plassen for dem.

– Opprinnelig søkte vi tillatelse om å ha leiren frem til 1. juni, men denne har vi forlenget hver måned siden. Nå har vi tillatelse om å være her frem til 1. oktober. Vi vurderer fortløpende om vi skal bli lenger enn det, sier Hjelle.

Mellom fem og ti stykker pleier å overnatte i leiren på en gjennomsnittlig dag. Aktivistgruppen arrangerer tidvis innsamlingsaksjoner og filmkvelder hvor flere aktive dukker opp, men de fleste drar hvert til sitt etter det.

Hjelle er tydelig på at det ikke er ukomplisert å kombinere rollene som aktivist og student.

– Det er klart at det går utover studiene. Jeg strøk selv på en eksamen i vår da jeg var travel med å organisere, og jeg vet om en del som har droppet emner for å prioritere å legge ned tid her. Det er selvfølgelig hyggelig å henge i leiren, men det tar en del energi å organisere. Dette er energi vi i en ideell verden kunne brukt på å studere, sier han.

– De kan alltid presses mer

Foruten teltingen har aktivistene demonstrert utenfor styremøtene til NTNU-styret og avholdt stands på campus. Hjelle utelukker ikke at andre aksjonsformer kan bli aktuelle.

Aktivistgruppen har tidligere blitt invitert inn til rektor, men valgte da å ikke møte opp.

– Vi så ikke noe særlig grunn til det. Det skal sies at han tok en tur innom leiren når NRK var her og en annen gang da Adresseavisen dukket opp, sier Hjelle.

Han fortsetter:

– Han dukket tilfeldigvis opp når de største medieinstitusjonene var her. Det akademiske nettverket har hatt en samtale med rektor, men vi ser ikke noen grunn til å møte ham eller Styret noe utover det.

På spørsmål om de kommer til å vurdere andre aksjonsformer hvis NTNU sier klart nei til å gå med på kravet om samarbeidsfrys med Kongsberg gruppen, svarer Hjelle avventende:

– Nå skal NTNU-styret ta en ny runde på dette i slutten av september, så vi får vente å se til etter det. Om vi skal bli her lenger eller forsøke andre aksjonsformer vet jeg ikke per nå. Men vi stopper ikke selv om NTNU sier nei. De kan alltid presses mer, sier Hjelle.

Ble uteligger for sommeren

Hjelle forteller at ideen om å sette teltleir kom fra protestbølgen som skylte over prestisjeuniversitetene i USA i april i år.

– Studenter for Palestina i Oslo var tidlig på ballen og tok initiativ om å sette opp leir. De satte leir fra 1. mai, og vi ni dager senere, sier han.

På den ene siden av teltleiren er en stor plastpaviljong satt opp – det minner om et slags provisorisk feltkjøkken. Under duken står også et langbord fylt med maleutstyr. Hjelle forteller at de også bruker leiren som base for aktivitetene gruppen gjør.

– Vi holder en del arrangementer her, som kveldsforum og kurs. En gang i blant lager vi bannere og plakater her også. Vi pleier å ha møter her også, så vi forsøker å ha så mye aktivitet som mulig i eller rundt leiren, sier han.

En aktivist skal til og med ha fremleid hybelen sin i perioden han teltet ute.

– Det var faktisk én som leide ut leiligheten sin i en måned på sommeren for å bo her i stedet. I tillegg har vi hatt besøk av tidligere aktive i Studenter for Palestina som har flyttet fra byen, men som har kommet tilbake og bodd her i én eller to uker, sier han og flirer.

Mens Hjelle forteller, kommer med-aktivist Abdalkadar Alhajaj gående. Han påpeker at intervjuet tar for lang tid – de skulle egentlig sittet i et planleggingsmøte nå.

Tidligere i sommer bodde Alhajaj en måned i leiren på gresset på Gløshaugen. Han forteller at måneden gikk greit for seg.

– Jeg brukte så mye tid i leiren at jeg egentlig bodde her fra før, sier Alhajaj.

– Så det er ikke noen som har rigget seg til mer permanent? Vil jeg se skrivebord og laptop hvis jeg titter rundt i teltene?

– Tja, det kan hende, jeg er ikke helt sikker på hva som befinner seg i de mindre teltene. Det er mange som har overnattet her flere netter på rad, men vi prøver å oppfordre de mest aktive til å ta fri i blant, for man blir jo sliten av det, sier Hjelle.

Han forteller at de mest aktive roterer på å sove hjemme og ved leiren.

– Jeg prøver å sove her litt i helgene, men vi har ikke noen krav om at du må.

FULLTIDSAKTIVIST: Abdalkadar Alhajaj fremleide hybelen mens han bodde i leiren i juli. Foto: Privat

Studenter, stipendiater og en merittert professor

Aktivistgruppen har drøyt 300 medlemmer. Omtrent 100 av disse er aktive i leiren, forteller Hjelle.

– Flesteparten her er studenter, i tillegg har vi noen professorer og stipendiater innom som støtter opp om aksjonen. Vi har folk fra de fleste campusene, men kanskje flest folk fra filosofi- og historiestudiene, sier han.

Etter intervjuet turer aktivist og professor Bassam «Basilusk» Hussein innom leiren. Han har laget lasagne som deles ut broderlig til aktivistene rundt langbordet.

– Vi har fått det som vane å spise felles middag i leiren et par ganger i uka, sier han.

61-åringen, som ble født i flyktingleir i Gaza, har jobbet ved NTNU siden 1995 som professor i prosjektledelse ved Institutt for maskinteknikk og produksjon, og fikk i fjor status som merittert foreleser.

PALESTINEREN: Professor Bassam Hussein har lang fartstid i akademia. Han er en av dem som legger ned mest tid i leiren. Foto: Privat

Kan ikke utelukke eskalering

Nå har leiren stått i over 125 dager, og i løpet av den tiden har noen av kravene til Studenter for Palestina blitt innfridd. På spørsmål om organisasjonen vurderer andre tiltak for å legge mer press på universitetet forteller Hjelle at de i utgangspunktet ikke har vurdert å eskalere.

– I Bergen okkuperte Studenter for Palestina en bygning i noen dager, så det

finnes andre måter å eskalere på. Men det har vi ikke vurdert selv, sier Hjelle.

– Men dere utelukker det ikke heller?

– Det gjør vi ikke, sier han med et glimt i øynene og fortsetter:

– Tre av kravene våre er mer eller mindre oppfylt, men vi har noen uenigheter med universitetet med hva som gjelder institusjonelt samarbeid.

Ett av kravene til organisasjonen er at NTNU ikke skal ha akademiske samarbeid med Israel. I universitetsstyremøtet tidligere i juni vedtok NTNU boikott av israelske institusjoner, men det har ikke kuttet båndene til Horisont Europa, et EU-samarbeidsprogram hvor israelske forskere også bidrar.

– Rektor mener at samarbeidsprogram som Horisont Europa ikke teller som institusjonelt samarbeid. Her mener akademikergruppen vår at det kan regnes som et, selv om det finansieres via EUs rammeprogram, sier Hjelle.

Før sommeren vedtok NTNU-styret at de ikke skulle opprette nye institusjonelle avtaler direkte mellom NTNU og universiteter i Israel.

– Men de utelukker ikke EU-ledede samarbeid, noe vi mener er et problem da det fremdeles kan drives felles forskning med universiteter som utvikler militær industri og teknologi i Israel.

Han skildrer israelsk akademia som en del av det han beskriver som okkupasjonsmakten i Israel.

– Det er viktig for oss å understreke at de israelske universitetene på ingen måte er uavhengige av staten Israel, og aktivt støtter opp under okkupasjonen blant annet ved utvikling av militærdoktrine. For oss er det et samarbeid uansett hvilken kanal det foregår gjennom, avslutter han.

Forholdsvis udramatisk

I motsetning til de amerikanske campus-teltleirene, som aktivistene har hentet inspirasjon fra, har «okkupasjonen» på Gløshaugen for det meste gått rolig for seg. Med enkelte unntak.

– Det er et eldre ektepar som kjører forbi i sneglefart i en stor mørk Volvo og skuler på oss gjennom bilvinduet et par ganger om dagen, men de gjør ikke noe mer ut av seg enn det, forteller Ikram

TRANGT OM Plassen: Det står ikke om mange kvadratmeter i lavvoene.

ØNSKELISTA: Ett krav gjenstår.

Bellamine, som også er aktiv i Studenter for Palestina.

Retts som det er kommer Volvo-paret kjørende forbi leiren akkurat i det Under Duskens pressefølge er i ferd med å ta farvel. De kjører forbi leiren i sneglefart før bilen så tar en

helomvending ved Elektrobyggene og kjører tilbake samme vei.

– Vekterne stoppet bilen en gang og spurte om hva de drev med, og da fikk de til svar at de var på kjøretur eller noe slikt, sier Bellamine.

Til tross for middels intens vinking og høylytt vitsing om at det er Mossad som er på patrulje, overser sjåføren pressefølget og durer videre upåvirket.

UD

Studenter for Palestina har bestemt seg for å legge ned leiren og skal etter planen gjøre dette innen utgangen av september, opplyser Magnus Hjelle om i en e-post til Under Dusken.

Kongsberg gruppen og Kongsberg Defence og Aerospace ønsket ikke å kommentere saken.

Fra oljen har du kommet, til sirkulærplast skal du bli

Dot-com-eventyret, ambassaden i Sør-Afrika og en evinnelig innovasjonsgnist: Dette er professor Karl Klingsheims historie.

TEKST: Anette Rauan | FOTO: Hans Einar Tuhus Fuglum

På begynnelsen av 70-tallet ble Stavanger omdøpt til «Norges oljehovedstad». Det norske oljeeventyret påvirket ikke bare Norge som land, det vekket også noe i en ung gutt født og oppvokst på Sola, ved navn Karl Klingsheim.

Karl Klingsheim er i dag professor på deltid i industriell økologi ved Fakultet for ingeniørvitenskap, hans fjerde fakultet i rekken ved NTNU.

– Det er veldig givende å være professor, og jeg liker godt å veilede studenter, innleder han.

Selv om han har stor respekt for andre forskere som går mer i dybden, anser han ikke seg selv som en dyptgående vitenskapsmann, og er heller opptatt av tverrfaglighet.

– Jeg har nok et bredere interessefelt enn de fleste professorer, og er mer opptatt av anvendelse, nærings samarbeid og innovasjon enn «hardcore science».

Klingsheim benytter referansen «I'm a jack of all trades, and a master of none» for å beskrive seg selv, men påpeker at man har behov for begge kategoriene forskere.

– I fremtiden trengs både de som går i dybden og de som ser på ting mer tverrfaglig. NTNU må ha alle dimensjoner.

Den resterende tiden går med til pensjonisttilværelsen for den 67 år gamle humørfylte professoren, men gnisten for undervisning og innovasjon står fortsatt sterkt.

Fanatisk å forby plast

– Jeg er landsbyleder i Ekspert i team (EIT), som er veldig inspirerende, sier den engasjerte professoren.

På agendaen i EIT er blant annet NTNU-prosjektet «Sirkulær Plast 2023–2026». Her sitter Klingsheim som prosjektleder.

– Jeg jobber nå spesifikt med sirkulærplast for å få studenter og forskere interessert i temaet, og for å få bedrifter til å etterspørre kunnskapen.

EIT-professoren mener plastproblematikk er interdisiplinært, og jobber med å mobilisere folk fra ulike fagdisipliner.

– Jeg mener alle fagpersoner ved NTNU har noe meningsfullt å bidra med når det kommer til plast, men vi jobber med å få opp engasjementet på tvers av disiplinene. Studenter derimot, er mer opptatt av temaet og lettere å mobilisere.

Klingsheim mener det finnes mange gode tiltak, men at vi ikke løser problemet før vi slutter å la brukt plast ende opp i naturen.

– Når det kommer til plast må vi kaste mindre og få plasten inn i sirkulære løp, sånn at den ikke forstyrrer naturen og næringskjedene vi er en del av.

Professoren presiserer at dette ikke betyr det samme som et forbud mot produktet.

– Plast er et fantastisk materiale. Du skal være veldig fanatisk for å mene at vi skal forby det.

Plast i pungen

Klingsheim virker å ha et noe ambivalent forhold til produktet som stammer fra «det sorte gullet».

– Min generasjon har skapt elendigheten, og så er det deres generasjon som må fikse det før det er for sent. Det begynner å haste, sier han.

– *Hva mener du er den største miljøutfordringen vi har i dag?*

– Definitivt mikroplast. Plasten brytes ned til små partikler, og det er funnet i hjernen, testikler og morsmelk hos mennesker. Det er ikke usannsynlig at det vil påvirke oss.

Danske studier undersøker, ifølge professoren, om mikroplast kan redusere fertiliteten hos mennesker.

– Da begynner man å se konturene av noe skremmende. Men tankekorset er: Hva gjør vi med det?

Klingsheim forteller at han har vært vitne til en «kolossal» utvikling i løpet av livet. Han har selv vokst opp uten produkter som plast og smarttelefon.

– Jeg er fascinert av hvor raskt vi tilpasser oss og utnytter muligheter, og hvor dårlige vi er til å forutse hva som kommer rundt neste sving, sier han.

Han beskriver en relativt svak evne til å reflektere over endringene og hva de innebærer. Han trekker frem global oppvarming, fossilt brensel og plast som eksempler på det.

– En gang i blant burde vi kanskje ta en liten «time out» og undres over «what's next», sier han.

Fra telecom til dot-com

– Har du alltid engasjert deg for klima og miljø? Det virker som du også er veldig interessert i innovasjonsbiten.

– Min bakgrunn er fra forskningsbaserte innovasjoner. Jeg var forskningsdirektør i Telenor, da det het Televerket, hvor jeg var med på en spennende reise.

Han fortsetter:

– Noen hadde funnet opp noe som het «mobiltelefon», noe som sier litt om hvor gammel jeg er, bemerker han med et smil om munnen.

67-åringen forteller om en voldsom utvikling innen telekommunikasjon og IT i begynnelsen av karrieren sin.

– Det skjer fremdeles enorm utvikling, men den gangen var det grensesprengende at telefonen ikke lenger skulle henge fast i veggen. Jeg ble veldig engasjert i innovasjoner rundt det.

Innovasjonslysten tok han med seg videre i karrieren, og i en bisetning forteller han om deltagelse i selskap i inn- og utland, blant annet i USA på 90-tallet.

– Vi bygde selskap i USA med midler fra private investorer, og var med på hele «dot-com»-eventyret. Vi hentet inn fire hundre millioner kroner til et oppstartsselskap, forteller han.

Han var én av 13 partnere som startet et selskap i Trondheim og flyttet til USA for å tiltrekke seg kunder og investorer.

– Vi flyttet selskapet til Silicon Valley og bygde det opp der. Det var en spennende reise, minnes han.

Senere var han også med å bygge opp det som i dag heter NTNU Technology Transfer AS, som skal skape samfunnsnyttige produkter basert på forskning og gode ideer. Som tidligere leder har han vært involvert i utviklingen av blant annet Kahoot.

– Jeg har alltid vært opptatt av hvordan samfunnet kan dra nytte av kunnskapen universitetet produserer i bred forstand. NTNUs visjon, «Kunnskap for en bedre verden», er veldig bra!

Kuttet forbindelsene til Norge og dro til Sør-Afrika

Å gripe muligheter er ikke fremmed for Klingsheim. I 2016 valgte han og

HOPP I DET: 67-åringen presiserer viktigheten av å tørre å prøve ting, og at man ofte heller angrep på det man ikke gjorde. Denne innstillingen har ført til mange opplevelser for professoren.

konen å kutte forbindelsene de hadde i Norge, og pekte snuten mot Sør-Afrika, nærmere bestemt Pretoria.

– Vi fant ut at vi kom til å angre om vi ikke benyttet oss av muligheten, så vi reiste til Sør-Afrika. Vi har ikke angret et øyeblikk på det, men det var et radikalt brudd, sier han.

Han forteller om et fint liv i Norge hvor han hadde lederstilling og verv i ulike styrever, men at han så på reisen som en spennende mulighet til å oppleve noe helt annet.

– Jeg jobbet tre og et halvt år som diplomat og vitenskapsråd på den norske ambassaden i Sør-Afrika. Arbeidet gikk ut på å styrke samarbeidet mellom Norge og Sør-Afrika innenfor forskning, innovasjon og næringsutvikling.

Klingsheim forteller at det var en spennende rolle å ha, hvor han ble kjent med det sørafrikanske systemet. Det var også her han for alvor fikk øynene opp for plastproblematikken.

– De sosiale og kulturelle forskjellene ble veldig åpenbare. Når man begynte å se på plast som utfordring, ble det interessant å se på forskjeller og likheter, og hvordan vi kan lære av hverandre.

Han legger til:

– Selv om Norge og Sør-Afrika er veldig ulike, så er plastproblemet de samme.

Han maler et bilde av flere hundre tusen mennesker som overlever ved å plukke plast og annet materiale for å selge det videre, og sammenligner det med Norges pantsystem.

– Det var heller den praktiske biten som var min inngang, mer enn global oppvarming i seg selv, selv om det er en ubehagelig konsekvens.

Klingsheim forteller at Sør-Afrika var kjempespennende på alle mulige vis, og at det nettopp var opplevelsen som var motivasjonen for å dra.

– Du angrep aldri på det du gjør, du angrep på det du ikke gjorde, forsikrer Klingsheim.

– Calling from Hell, anybody out there?

Professorens lange yrkeskarriere kan spores tilbake til det som den gang het Norges tekniske høgskole (NTH).

– Det var stor stas at jeg var den første i min familie til å bli sivilingeniør.

I 20-årene studerte Klingsheim elektro på NTH. Dette var inngangen

til en karriere hvor han senere ble sivilingeniør og tok doktorgrad.

– Jeg ble fascinert av design, og hvordan du kunne bruke teknologien som var i rask fremvekst til å lage produkter som folk trengte.

Studentersamfundet var en stor del av studentenes hverdag, også den gang. Professoren mimrer tilbake til sin tid i studentfrivilligheten.

– Jeg var aktiv i akademisk radioklubb (ARK) på Samfundet, hvor vi kommuniserte med morsetelegrafi og radio, og poenget var å få kontakt med folk lengst mulig vekk.

Han forteller om en artig felttur til Hell, hvor de benyttet radio og oppringingen lød som følger: «Calling from Hell, anybody out there?».

Ordentlig studentengasjement

– Samfundet den gangen var et fantastisk sted å være. Det å komme fra en annen del av landet og bli sugd inn i et tett sosialt liv var helt fantastisk, mimrer professoren.

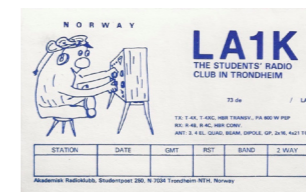
Han trekker frem det politiske engasjementet som tilsynelatende enda sterkere den gangen, det han omtaler som «ordentlig studentengasjement».

– Vi stilte i Storsalen, hadde skråsikre meninger, løsninger på de fleste problemer, og konsumerte mye øl i prosessen. Det var debatten og miljøet som var spennende.

Engasjert og nostalgisk fortsetter han:

– Og UKA selvfølgelig! Jeg var med i den gjengen som lagde lysreklamen over hovedinngangen på Samfundet. Nå er det en svær, dum skjerm, men vi sveiset sammen støtter, rigget til med treverk som et staffeli, og snekret UKA-bokstavene med blikk, aluminium og lyspærer.

Han forteller at de var blant de første til å vite bokstavene i UKE-navnet, men at de ikke fikk vite rekkefølgen på dem.

ARK: Logoen til Akademisk radioklubb. Foreningen ble stiftet i 1923. Foto: Privat.

STUDENTRADIO; I studietiden tilbrakte professoren mye tid på Studentersamfundet, som en del av Akademisk radioklubb. Foto: Privat.

Hellig uavhengighet

Når vi snakker om Samfundet, er det fristende å spørre professoren fra Stavangerregionen, hvilket syn han har på Equinor sin sponsorvirksomhet.

– *Hva tenker du om at Equinor sponser Samfundet?*

– For min del er det essensielt at universitetene, ansatte, forskere og studenter må ha høy bevissthet knyttet til etikk og uavhengighet i det de gjør, sier han.

Han påpeker at det åpenbart stilles høye krav til de som gjennomfører forskningen dersom pengene kommer fra aktører som har klare interesser i utfallet av den.

– Derfra til at universitet skulle takket nei til finansiering, rent prinsipielt ut ifra hvor pengene kommer fra, blir for meg en avsporing, særlig når finansieringen er sårt trengt. Det har aldri skjedd før i min levetid at NTNU sier opp faste ansatte.

Klingsheim mener noen må lage kunnskapsgrunnlaget som samfunnet og de politisk valgte skal ta stilling til.

– Hvis ikke universitetet skal gjøre det, da er ingen uavhengige lenger. Vi trenger forskning og den må være uavhengig, utover hvor pengene kommer fra, mener jeg. Den uavhengigheten må være hellig.

En ny verden åpnet seg

På tross av hendelsesrike livshistorier verden over, trekker professoren frem noe i sine yngre dager som spesielt har utmerket seg i livets spenningsregister.

– *Hva er det mest spennende du har opplevd?*

– Fra å komme fra en solid bondeslekt på Jæren, så var sjøen ganske fjern, mimrer han.

Klingsheim forteller at han gikk på radioskolen som en del av militærtjenesten, og reiste ut på sjøen som radiotelegrafist hvor han jobbet med morsetelegrafi.

– Det var kjempespennende og åpnet opp en hel verden, forteller han.

– *Kommer innovasjonslysten din fra oljeeventyret, tror du?*

– Definitivt, fastslår han.

Han beskriver fascinasjonen over hvor rask utviklingen går og hvor flinke vi er til å utnytte de mulighetene den kontinuerlig skaper.

– Innovasjon er på en måte nøkkelordet i det hele, både med tanke på teknologiutviklingen, absorpsjonen i samfunnet, og med tanke på konsekvensene, som ofte blir større enn vi har fantasi til å forutse. **UD**

RADIOTELEGRAFIST; Klingsheim reiste ut på sjøen som en del av militærtjenesten, og jobbet med morsetelegrafi. Foto: Privat.

Fem kjappe med Karl Klingsheim:

1. Hvordan kommer du deg til jobb?

Jeg går. Det er helt nydelig å spasere.

2. Har du en favorittbok?

En ordentlig fascinerende bok heter Knowledge in the Blood av Jonathan D. Jansen.

3. Hvem er den mest interessante personen du har møtt?

Fristet til å si Tormod Hermansen, som var min sjef da jeg ble ansatt i Televerket. Alle i Norge visste hvem han var den gangen. Han reddet bankvesenet, som var i dyp krise.

4. Hva spiser du til frokost?

Lett svar, jeg spiser blåbæryoghurt med sånn sagflis, eller sånn, hva heter det, müsli.

5. Hva er ditt beste tips?

Det er litt sånn livsmottoet mitt at du må tørre å prøve ting, det er sjeldent du angret på det. Det å sitte på gamle hjem å tenke over alle de tingene du kunne ha gjort, og som du valgte å ikke gjøre, det vil ikke jeg.

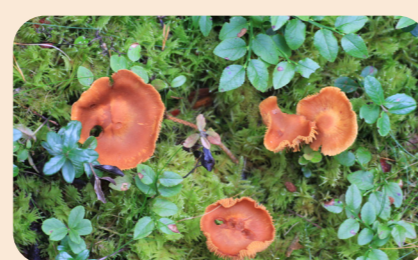
Kantarell

Steinsopp

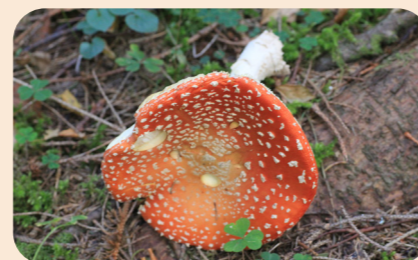
Giftslørsopp

Piggsopp

Traktkantarell

Fluesopp

TEKST og FOTO: Tuva Sandnes

På leting etter skogens gull

For en som kan lite om sopp, kan det være skremmende å begi seg ut i skogen på leting etter dagens middag. Her er noen tips og triks om du tør å prøve.

En sopp-plukker forteller aldri om hvor den hemmelige sopp ligger, men jeg kan si så mye som at jeg tok bussen opp til Dragvoll, før jeg tok bena fatt oppover i skogen. Soppen liker seg der det er fuktig, gjerne i nærheten av vann, rundt trær, i bakker og der det finnes mose.

Det eneste du trenger er en stråkurv eller et dørslag. Det kan også være lurt å ta med en liten kniv for å rense sopp underveis der du kutter av bunnen på stilken, samt fjerner jord og gress.

Gode matsopper du kan plukke

Som nybegynner er det lurt å lære seg noen få og vanlige matsopper, og heller la de andre stå igjen. Noen gode og spiselige matsopper er kantarell, traktkantarell, piggsopp og steinsopp. Kantarellen gjenkjennes ved at den har en tydelig eggegul farge, samt har gaffeldelte ribber på undersiden av hatten.

Traktkantarellen har også gaffeldelte ribber, men er mer gråbrun i fargen. Hatten ser ut som en trakt. Et lite triks er å se etter et hull i bunnen av stilken. Traktkantarellen kan likne på gul trompetsopp, men gul trompetsopp er mye gulere i fargen. Mange blander disse, men heldigvis er begge spiselige.

En annen god matsopp er piggsoppen, som har pigger på undersiden av hatten. Steinsoppen er også lett å kjenne igjen, den har en brun hatt og en hvit, tykk stilk. En bør likevel være litt forsiktig med å plukke steinsopp, ettersom den ofte er markspist. Det er derfor lurt å skjære opp sopp med kniv for å forsikre seg om at den er hard og fast.

Det kan også være lurt å lære seg kjennetegnene på de viktigste giftsoppene, som fluesopp og spiss giftslørsopp. Det finnes flere ulike typer fluesopp, men den mest kjente er nok rød fluesopp som har en rød hatt med hvite prikker.

Spiss giftslørsopp kan derimot være vanskeligere å kjenne igjen, ettersom den ofte forveksles med kantarell. En viktig forskjell er likevel fargen, der spiss giftslørsopp varierer fra gulbrun til rødbrun. Her er det likevel lurt å være forsiktig, ettersom denne sopp er så giftig at selv en liten bit kan være dødelig.

Det er viktig å huske på at all sopp bør varmebehandles – du bør ikke spise rå sopp. Dersom du har vært så heldig å plukke for store mengder sopp, er et godt tips å tørke sopp. Det er derimot ikke all sopp som kan tørkes, men både kantarell og traktkantarell eger seg godt til tørking.

Alt du trenger å gjøre for å tørke sopp er å legge sopp på et håndkle på baderomsgulvet. Når du senere skal bruke sopp trenger du bare legge den i kaldt vann i 30 minutter, og så er sopp god som ny.

Etter en tur ute i skogen satt jeg igjen med en stor kurv full av sopp, noe som resulterte i en deilig og billig middag: hjemmelaget pasta med kremet sopp.

Pasta med kremet sopp:

Dette trenger du til fire porsjoner:

200 gram håndplukket sopp (eller kjøpt på butikken)
3 dl matfløte
1 stk. gul løk
1 båt hvitløk
2 ss. smør eller margarin
1 neve revet parmesan
400 gram pasta

Slik gjør du:

1. Rens sopp ved å kutte av bunnen på stilken, samt fjern jord og gress dersom du ikke allerede har gjort dette i skogen.
2. Finhakk løk og hvitløk.
3. Stek sopp i en tørr panne. Sopp inneholder vann, så la vannet koke bort før du tilsetter salt, pepper og margarin. Deretter kan du legge sopp til side.
4. Fres deretter løk og hvitløk i en panne til den blir myk og gyllen
5. Tilsett matfløte og la det koke opp. Legg til den stekte sopp og en neve parmesan. Gjerne krydre med litt salt og pepper.
6. Fordel pasta i tallerkener og topp med soppsaus. Riv parmesan over etter behov og server.

Hjemmelaget pasta:

Dette trenger du til fire porsjoner:

250 gram hvetemel
2 stk. egg
2 stk. eggeplomme
0,5 ts. salt

Slik gjør du:

Sikt melet i en liten haug på kjøkkenbenken og lag en grop midt i. Tilsett salt, hele egg og eggeplommer i gropen.

1. Bland ingrediensene sammen i gropen med en gaffel eller bruk fingrene. Bland forsiktig inn litt og litt mel til alt er godt blandet sammen.

2. Bruk hendene til å samle alt sammen til en deig. Kna deigen i minst fem minutter. Pastadeigen er ferdig knadd når den er myk, varm og elastisk. Bruk litt ekstra mel dersom deigen kjennes klebrig.

3. Pakk pastadeigen inn i plastfolie og la den hvile i 30 minutter før du kjevler den ut (eventuelt bruk pastamaskin).

4. Del deigen i to deler. Dryss litt mel på underlaget og kjevle ut deigen. Pass på at deigen ikke er for tykk.

5. Dryss over mel mens du bretter pasta-delen over seg selv som et rektangel.

6. Skjær pastaen i strimler på 0,5 millimeter.

7. Dryss over litt mel og løs opp strimlene ved bruk av fingrene. La pastaen lufttørke i 10–15 minutter, eksempelvis ved å henge den over en stol.

8. Kok pastaen i saltet, kokende vann i cirka ett minutt. Tilsett litt olje før servering.

MATEN ER SERVERT: Et godt måltid nytes best sammen

Gjør som de opprørske og kule, røyk sigaretter

Vi har lenge visst hvor skadelig røyking er, likevel har en økende andel unge tatt med seg sigarettpakken på fest.

Andelen som røyker av og til i aldersgruppen 16–24 år, har økt over tid. I 2022 var andelen menn som røyker av og til på sitt høyeste siden 1973. Dette med 22 prosent av mennene berørt. I 2023 var 18 prosent av mennene og 15 prosent av kvinnene i denne aldersgruppen sporadiske røykere.

Frisk luft på fest

Student Johannes Borge Døhl går tredje året på en bachelor i byggingeniør. Det er som regel på fest han observerer andre som røyker.

– Erfaringsmessig føler jeg det er mest populært å ta en festsigg hvis det er tett stemning. Enten på et utested eller hjemme i noens leilighet. Og særlig hvis det er mye bråk.

Han tror ikke det nødvendigvis handler om å være sosial, eller fordi man er veldig glad i nikotinsjokket.

– Men heller for å få seg litt luft på fest, selv om det høres litt ironisk ut.

Å gå ut kan være en måte å koble av på og få et avbrekk fra det som skjer inne.

– Man slipper kanskje unna presset på innsiden, hvor alle må danse og hoie og heie.

Han tror mange av de som røyker på fest er mennesker som gjerne heller går på bar enn på et diskotek for å danse.

– En pause utendørs gjør at man lettere kan prate sammen.

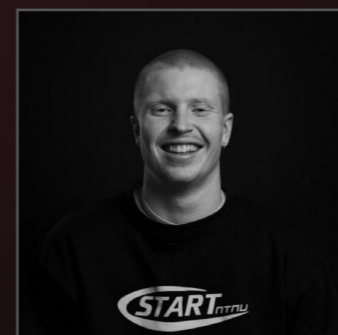
Førsteamanuensis Rubén Rodríguez-Cano ved Institutt for psykologi ved NTNU bekrefter at den sporadiske røykingen har en sosial dimensjon.

– En ung person som røyker av og til, kan synes det er lettere å integrere seg i visse sosiale sammenhenger.

– Opprørsk, uavhengig og kul

Rodríguez-Cano tror påvirkning fra media og markedsføring også kan gjøre at noen griper etter sigarettene. Når reklame for tobakk har blitt ulovlig i nesten hele den vestlige verden, tror han tobakkindustrien har måttet finne alternative måter å trekke kunder på.

TEKST: Tuva Martine Ambjørseiet
FOTO: Lan La

ET SPØRSMÅL OM IDENTITET: Johannes Borge Døhl tror festrøyking kan knyttes til stil og hva man ønsker å uttrykke.

Foto: Start PR

TOBAKKINDUSTRIENS SKJULTE REKLAME: Rubén Rodríguez-Cano tror påvirkning fra media kan være grunnen til at noen røyker.

Foto: Privat

– Som et resultat blir røyking igjen populært i filmer, der karakterer som fremstilles som opprørske, uavhengige eller kule ofte røyker.

Denne formen for markedsføring i film retter seg ofte mot unge mennesker og kvinner.

– For kvinner kan røyking i filmer indirekte oppfattes som en uttalelse om at de kan gjøre det samme som menn. Dessverre øker røykefrekvensen i mange land, spesielt blant unge kvinner. Dette til nivåer som tilsvarer menn.

Røyker på grunn av Peaky Blinders

Døhl på sin side tror også at folk påvirkes av det som blestes som kult og trendy i media.

– Jeg vet for eksempel om noen som begynte å røyke etter at *Peaky Blinders* ble populært. De er jo en gjeng med tøffinger som kontinuerlig røyker sigaretter.

I slike tilfeller tror han det handler om stil og hva man prøver å uttrykke overfor andre. Akkurat hva man prøver å uttrykke, er han ikke sikker på.

– Hvis man gjør det for å være sosial, tror jeg ikke nødvendigvis man prøver å uttrykke noe. Men hvis man går ut alene på fest for å gjøre det, så er det kanskje noe annet.

Selv er ikke Døhl en som synes det er spesielt tiltrekkende når folk røyker.

– Så jeg vet ikke helt hvem man prøver å imponere.

Han legger til at det sikkert er en type mennesker som synes det er attraktivt.

– Jeg har hørt fra flere venninner at de synes det er tøft når gutter sigger. Kanskje ikke at de gjør det til vanlig, men på fest.

Døhl tror også røyking handler om miljøet man er del av. Selv har han verv i foreningen Start NTNU. Dette er et fellesskap hvor han har observert lite festrøyking.

– Jeg ser for meg at det er flere med verv på Samfundet som røyker på fest. I hvert fall sammenlignet med min forening.

Hvilken livsstil som kjennetegner miljøet man er i, tror han også kan spille en rolle.

Viktigere med stil enn god helse?

Rodríguez-Cano tror én av grunnene til økningen av sporadisk røyking i Norge kan være at mange unge voksne oppfatter det som mindre skadelig enn regelmessig røyking.

– Denne oppfatningen gjenspeiles i statistikken som viser en økning i sporadisk røyking blant unge voksne, mens dagligrøyking nesten har forsvunnet i denne aldersgruppen.

Han tror denne idéen bidrar til den fortsatte utbredelsen av sporadisk røyking. Han legger til at de umiddelbare

sosiale og atferdsmessige fordelene ved å røyke, kan veie tyngre enn langtidskonsekvensene.

– Folk engasjerer seg ofte i atferd som gir mer umiddelbare belønninger eller fordeler.

Døhl synes at festrøyking er et rart konsept.

– Man røyker på fest, men holder seg helt unna det resten av tiden. Det ville jo vært helt uaktuelt å ta en sigg etter skolen for eksempel.

Avhengigheten er ikke langt unna

Rodríguez-Cano forklarer at både røyking og snusbruk er vanedannende, hovedsakelig på grunn av nikotin.

– Som med alle vanedannende stoffer, fører fortsatt bruk ofte til økt frekvens på grunn av utvikling av toleranse, der kroppen krever mer nikotin for å oppnå samme effekt.

Det som kanskje begynner som sporadisk bruk, kan derfor utvikle seg til noe mer regelmessig.

– Interessant nok finner noen pasienter som røyker 20 sigaretter om dagen det lettere å slutte enn de som bare røyker i helgene.

Dette tyder på at avhengighet ikke bare handler om mengde, men også om hvor dypt røyking er integrert i livet

ditt, psykologien din og sosiale vaner, forteller Rodríguez-Cano. Døhl tror derimot mange kan ha blitt skremt vekk av de groteske bildene på røykpakkene.

– Man kunne begynt å henge opp bilder av døde lunger rundt omkring i byen, men det hadde jo vært helt ekstremt.

– Jeg tror ikke noen sier fordi de ikke vet at det er usunt.

Rodríguez-Cano forklarer at hvor skadelig røyking er, også omfatter flere aspekter enn skade på helsen vår. Det handler også om miljøet, andre rundt oss, og til og med økonomien vår.

– Hjernen, som fortsetter å utvikle seg til midten av 20-årene, blir utsatt for nikotin og andre stoffer som finnes i røyking, noe som kan svekke noen av dens funksjoner.

Røyking og snusbruk bidrar også til miljøskader. Blant annet gjennom bruk av plantevernmidler i tobakksdyrking og avfall fra sigarettstumper og snusposer.

– I tillegg påvirker passiv røyking andre i samme rom, og tredjehåndsrøyk kan bli værende på steder hvor det har blitt røyket, som på gardiner, møbler eller tepper.

Han avslutter med å si at sporadisk røyking også har skadelige effekter på helsen og miljøet. **UD**

Veteranenes kjærlighetsguide

Gratulerer! Du har fått deg kjæreste. Men hvordan skal du få den store kjærligheten til å vare?

TEKST: Anna Kongshaug og Sema Altaie
FOTO: Matias Straume Mørland

SØNDAGSTUR: Det er ikke uvanlig å se Kristin Strømmen og Heinz Preisig på tur langs Nidelva eller koselige gatetun.

Det virker vanskeligere enn noen gang å finne den rette i dagens hav av muligheter. Skulle man være blant de heldige som finner sin match, spår skilsmissetatistikken at gleden sannsynligvis blir kortvarig. Det er ikke rart at romantikerne føler seg håpløse.

Kanskje svaret på utfordringene finnes blant dem som ble sammen før denne tinderifiserte deitingkulturen vår oppsto? De er en rødlistet art, men lette å få øye på. Hånd i hånd finner man dem spaserende langs byens triveligste gater og turstier. Det er parene som har klart å holde på kjærligheten.

Fra språkkurs til kaffedate

Et velkledd par tusler bortover grusstien nedenfor Bakklandet.

– Vi går ofte på tur sammen her langs Nidelva, forteller Kristin Strømmen og Heinz Preisig.

Det har blitt mye byvandring på duoen, som har vært sammen i 20 år. Kristin underviste på norskkurset Heinz tok. Han var ikke helt fornøyd med språkkunnskapene sine mot kursets slutt, og oppsøkte Kristin for ekstraundervisning. Slik startet et vennskap som senere ble til kjærlighet.

– Han pleier å si at jeg inviterte på kaffe først, men i virkeligheten var det nok motsatt, sier Kristin og smiler.

Paret fant altså ut gjennom hyggelige kaffemøter at de hadde riktig kjemi, og de har vært hverandres foretrukne turkamerat siden.

Humor som grunnstein

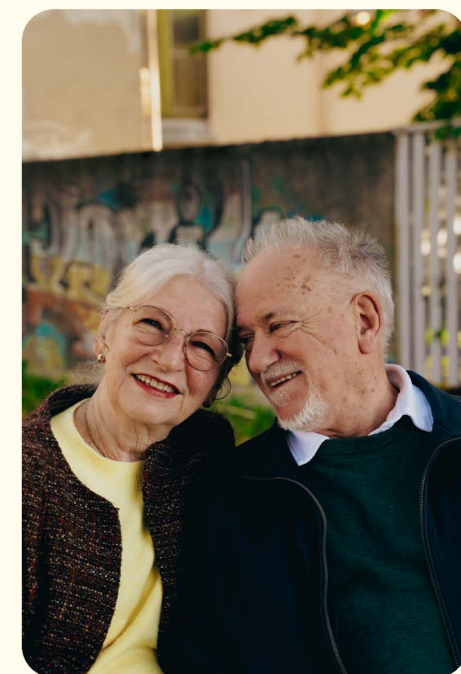
– Hva er det beste med å ha vært sammen så lenge?

– Det er selskapet. Vi er glade i å tilbringe tid sammen, forklarer paret.

Det gjør de enten det skulle være ruslende i byens brosteinsbelagte gater, eller på reisefot rundt i den store verden. Paret er ikke fremmed for en ferietur i ny og ne, og har tenkt seg til Italia sammen i nærmeste fremtid. Å kunne være følgesvenner gjennom livet er viktig for dem.

– Vi er flinke til å holde på humoren. Jeg lo godt av den Google-vitsen du fortalte i sted, bemerket Kristin til mannen sin, og ler igjen når vitsen repeteres.

Det virker som en god latter ikke bare forlenger livet, men forholdet også.

SELSKAP: Det beste Kristin og Heinz vet er å tilbringe tid sammen.

TÅLMODIGHET: Det er viktig å bruke god tid i begynnelsen av et parforhold mener Kristin og Heinz.

SOM ERTERIS: Paret Oppegård gjør helst alt i hverandres selskap.

RUSTFRI KJÆRLIGHET: I hele 45 år har Jan Viggo og Solvår vært lykkelige sammen.

LATTER OG EVENTYR: Humor, god stemning og nye opplevelser kjennetegner Solvår og Jan Viggo Oppegårds ekteskap

HÅND I HÅND: Det er ikke uvanlig å se Solvår og Jan Viggo leiende i Trondheim sentrum.

Vår generasjons diagnose

– Hvorfor tror dere studenter kan synes at det er vanskelig å få seg kjæreste?

– Mange har nok lagt seg for tydelige planer, mener Kristin.

Som ung kjærlighetsjeger har man muligens blitt for kravstor. Flere har med seg utfyllende handlelister der man «shopper» etter drømmepartneren. Listen inneholder alle slags kvalifikasjoner, fra passende høyde og kul musikksmak, til spennende karriere og riktig omgangskrets.

Kristin og Heinz tror ikke dette er noen god løsning for å finne riktig person.

– Vi pleide ikke å ha slike forventninger på vår tid. Før pleide man å treffe nye mennesker spontant, og plutselig endte man opp med å forelske seg.

Det er altså lurt å være åpen for forskjellige typer folk, kanskje blir man overrasket over hvem man får følelser for.

Selv er de svært fornøyde med veien skjebnen ledet dem for et par tiår siden.

– Vi skal i hvert fall ikke ut på noen ny jakt, spøker Kristin.

Hasverk er lastverk

– Hva er viktig å huske på i starten av en deitefase?

Det er en prosess å bli kjent med et nytt menneske. Derfor bør man ha tålmodighet i begynnelsen av et forhold.

Kristin har inntrykk av at folk forhaster seg, og at de heller hadde hatt godt av å roe ned tempoet litt.

– Bruk god tid i starten og finn på mye sammen, for eksempel kan man ta et kaffebesøk, anbefaler hun.

Som ung og lovende er det lett å bli rastløs i jakten på kjærligheten. Disse to møttes i relativt voksen alder. Kanskje er det ikke under studietiden man skal stresse med å finne sin sjelevenn?

Kristin Strømmen og Heinz Preisig har det uansett lite travelt når de fortsetter spaserturen hånd i hånd og nyter en av Trondheims overraskende varme høstdager.

Ble kjæresten samme dag

To stykker som derimot møttes som studenter, er radarparet Solvår og Jan Viggo Oppegård. Solvår var ute på byen med venninner en vårdag i 1979, da Jan Viggo grep sjansen til å kapre en ledig stol ved siden av henne.

– Det jeg tenkte da var ikke så pent. Jeg hadde ikke troen på at det skulle bli noe mellom oss, forteller Solvår, som var fast bestemt på å være fri og frank mens hun gikk på lærerskolen.

Den unge mannen klarte likevel å sjarmere.

– Jeg måtte overbevises, men det tok ikke alt for lang tid, innrømmer Solvår.

Før i tiden hadde man nemlig ikke de mange fasene et moderne forhold

er innom. I dag deiter man en stund, før man deretter vurderer om man skal kalle seg «eksklusive». Til slutt blir man kanskje kjæreste – om det ikke har skjært seg på veien, da.

Paret Oppegård synes denne trinnvise måten å bli kjent på høres slitsom ut.

– Vi ble kjæresten på dagen, sier de og ler.

De forlovet seg et par måneder senere, og innen halvannet år var de gift.

– Vi giftet oss mens det enda var spennende, sier Jan Viggo.

Det kan være vanskelig å vite om et forhold er verdt å satse på, men for disse to har ikke dette vært et spørsmål en gang.

– Det er egentlig ikke noe vi har spekulert så mye i. Vi har hatt det fint sammen og slo oss tidlig til ro med det, sier de.

Dette er med andre ord ikke to overtenkere.

Uatskillelige

De siste 45 årene har Solvår og Jan Viggo hengt sammen som erteris. De beskriver seg som svært ulike, men trives likevel best i hverandres selskap.

– Hva er det dere liker best med hverandre?

– At du blir med på alt jeg vil gjøre, spøker Solvår til mannen hennes.

Humoren sitter løst mellom disse turtelduene. Det er likevel noe sant i spøken. Solvår elsker å reise, dra på teater eller restaurant. Mannen hennes blir gladelig med. Når han får bestemme kjører de rundt med cabrioleten, eller lekebil, som han kaller den.

– Vi er opptatte av å ha det gøy. Felles opplevelser er nok grunnen til at det har blitt 45 år, forklarer Jan Viggo.

Det eventyrlystne ekteparet har reist jorden rundt, drevet gjestehus i 30 år, og utforsker stadig nye kroker og krokar av Trondheim. Slik holder de spenningen i live, og får alltid nye samtaleemner å diskutere.

– Jeg har noen venninner som klager på at vi er for mye sammen, men de er skilt, konstaterer Solvår.

Holder det privat

Den bereiste duoen påpeker noe annet som har vært et viktig lim i parforholdet deres: De snakker aldri stygt om hverandre til utenforstående.

– De på jobben spurte alltid: «Når skal vi høre deg si noe dårlig om ham, da», sier Solvår.

Hun kan fortelle at dette er noe de aldri har drevet med. De har et prinsipp om å løse alle utfordringer seg imellom. – Vi legger oss aldri som uvenner, det er viktig, påpeker Jan Viggo.

De mistenker at flere forhold nå til dags går til grunne fordi par ikke klarer

å nøste opp i uoverensstemmelser. Gresset er ikke alltid grønnere på den andre siden.

– Mange gir opp for fort og tror de kan finne noe lettere og bedre rundt neste sving, sier paret Oppegård.

Ikke farlig å være lei seg

– Hvilke tips har dere til single studenter som skulle ønske de hadde kjæreste?

– Vær direkte, vær litt frempå! Det verste man kan få er et nei, mener Jan Viggo.

Mange kvier seg for å avsløre det de føler, i frykt for en avvisning av den man er interessert i. Han synes det er en risiko som det er verdt å ta.

– Klart man kan bli lei seg, men det er det ikke farlig å være. Det aller viktigste er at man har prøvd og gitt det en sjanse, fortsetter han.

Ingen grunn til panikk

Hva er det så man kan lære av dem som har opplevd livets gode og vonde dager? God tid har man i hvert fall, enten det skulle være til å utforske egne interesser, den du har blitt småforelsket i, eller det verden har å by på.

Man behøver heldigvis ikke å puste i pose om man snart er ferdigstudert uten å ha fått innvilget noen kjærestegaranti. Ta en kaffe med noen eller dra ut på byen og la Amors piler treffe deg. **UD**

– Så deilig at vi vil ha enda mer

TEKST: Kulturredaksjonen | ILLUSTRASJON: Lara Haugland
FOTO: Lan La

Restauranten Lyche på Studentersamfundet har fått ny meny for høsten, og kulturredaksjonen har smakt seg gjennom den.

Blåmuggburgeren ligger midt på tallerken, akkompagnert av en sirkel av pesto og ovnsbakte poteter. En enkel, men pen presentasjon. Blåmuggosten har smeltet til helt riktig konsistens, og rips- og rabarbramarmeladen og tomatene bidrar med en god sødme. Kombinasjonen er klassisk, men går aldri av moten: søtt og salt. Da er det synd at det er alt for lite marmelade i forhold til mengden blåmugg, både fordi marmeladen smaker så deilig at vi vil ha enda mer av den, og fordi totalinntrykket ender opp med å bli salt heller enn balansert.

Uheldig grøtssmak

Nytt på menyen er også crema catalana, spanjolenes variant av den mer kjente crème brûlée. Sukkerlokket har herlig krønsj, men det som gjemmer seg under har en vel rennende konsistens. Crema catalana skal ha et hint av kanel, men Lyches versjon smaker nesten kun det. Den bløte konsistensen kombinert med vel mye kanelssmak gjør dessverre at vi

sitter igjen med en følelse av å ha spist ... grøt. Unnskyld, Lyche.

Bli den kule og tilbaketente i vennegjengen

Lyche fortjener ros for sin flotte service. I løpet av de to timene kulturredaksjonen har sitt bord, blir vi spurt fire ganger om vi trenger en ny karaffel med vann.

Dagens suppe er blomkålsuppe. Den blir toppet med bacon og servert med Lyches klassiske brød samt urtesmør. De små gledene ved dette måltidet blir fort tilbehøret, og alle baconbitene man finner så lenge man graver dypt nok ned i skålen. Suppen i seg selv er mild i smak og relativt tynn, men fungerer godt og blir passe salt når den nytes sammen med brød og smør.

En anbefaling for deg som er fri for allergier og sulten på en overraskelse: ikke spør hvilken suppe som er dagens, men ta det du får. Plutselig er du blitt den kule og tilbaketente i vennegjengen.

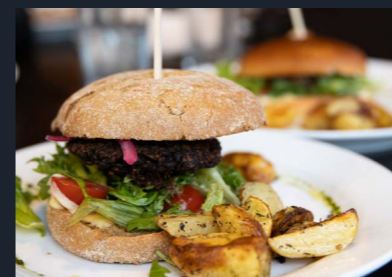
DAGENS SUPPE: Tilbehøret var det som imponerte mest.
Foto: Leif Henrik Hansen Høoen

CREMA CATALANA: Kanelssmaken ble for fremtredende denne gangen.
Foto: Leif Henrik Hansen Høoen

BLÅMUGGBURGER: Burgeren smakte godt, men vi savnet mer av den deilige marmeladen.

SOPPBURGER: Restaurantens vegetariske rett ga en litt for lite variert smaksopplevelse.

Shakshukaen som forsvant

Menyen består hovedsakelig av burgere, og etter å ha opplevd litt for mange ganger at den glutenfrie burgeren bare er karbonade med salat, er planen for redaksjonens coliacer å styre unna og heller velge et trygt glutenfritt alternativ. I kveld står den jødiske retten shakshuka på menyen. Etter å ha fått bekreftet fra servitøren at «ja, den er glutenfri» er forventningene store. Men da vi omsider blir servert maten er det usedvanlig luftige (i hvert fall etter glutenfri standard) brødkiver på asjetten. Servitøren blir spurt om dette er glutenfritt, og det blir det siste vi får se av den shakshukaen. Hun tilbyr i stedet en lycheburger de har klar, og sulten er såpass høy at svaret blir et klart ja. Sult er den beste kokk, sies det, og i kveld stemmer det.

Smaken er viktigst

Ved første øyeblikk er lycheburgeren et imponerende syn. Med noen poteter stablet på siden og en pestosirkel som omringer den ser lycheburgeren elegant ut på tallerkenen. Det endrer seg når vi stiller alle de forskjellige burgerne på rekke og rad. Alle burgerne har samme sirkel med pesto rundt seg og det blir litt uoriginalt, eller quickfixete om du vil. Selv om det ser elegant ut, hadde det vært kult om de utfordret seg selv mer og våget å bruke noe annet enn pesto til å pynte tallerkenen på alle burgere.

Til syvende og sist er det uansett ikke pynting det står på, det hjelper så

klart, men det er smak som er viktigst. Lycheburgeren blir tilslørt av deilig briochebrød, sylta rødløk, bacon og sylteagurk. Burgeren i seg selv smaker godt, selv om vi med fordel kunne fått utdelt biffkniver for å skjære oss gjennom et noe seigt kjøtt. Alt i alt er dette en god burger. De er kanskje noe beskjedne med tilbehøret, med det menes litt lite topping og at det gjerne kunne vært både én og to potetbåter til. De smaker godt.

Den tredje burgervarianten på menyen er en vegetariansk soppburger. Kjøtterstatningen er godt krydret, men den er for tørr. Sammen med et litt grovere brød blir det i overkant tørt. Mange av ingrediensene i burgeren har også en smaksprofil med et jordlig preg slik at det ikke blir en veldig variert smaksopplevelse. Burgeren høster likevel plusspoeng for en sprø soppkarbonade som gir variasjon i tekstur.

Imponerende rimelig

Menyen fra Lyche er imponerende rimelig, der man eksempelvis får en mettende burger for 129 kroner hvis man er medlem av Studentersamfundet, og til 154 kroner hvis man ikke er medlem. Selv om vi har en del ting å pirke på, synes vi at kvaliteten på måltidet vi ble servert på den frivillig drevne restauranten er god med tanke på prisen. Blir de litt rausere med toppingene og litt grådigere med kanelen, så er vi enda mer fornøyde neste gang.

GIR REGI: Eidsvold og Poppe har jobbet sammen for å forme karakteren best mulig. Foto: Carl Christian Raabe.

– Du trenger ikke å like mennesket, men det må fortsatt være der

Gard Bjørnstjerne Eidsvold mener det er viktig å snakke om forferdelighetene som har skjedd gjennom historien for å unngå at det skjer igjen.

TEKST: Christian Truyen Ryssdal | FOTO: Dina Borge

– Jeg tenker at filmen tilhører kinosalens potensial, og nettopp det at man bringer tilbake noen dilemmaer man ikke kommer unna i demokratiet vårt, sier Eidsvold til *Under Dusken*.

58-åringen har vært skuespiller siden 1988 og har i større og mindre roller vært med i over hundre ulike produksjoner, i form av film, tv-serier og teater.

For tiden er han aktuell som hovedrolleinnhaver i den ferskeste filmen til Erik Poppe *Quislings siste dager* som hadde premiere fredag 13. september. Filmen følger Vidkun Quisling fra krigens slutt og frem til hans død fem måneder senere.

I tillegg til Eidsvold består filmens rollebesetning blant annet av Anders Danielsen Lie, Lisa Loven Kongsli og Benjamin Lønne Røslér.

Et drømmescenario å spille Quisling

For å spille et menneske som står bak såpass mange umenneskelige handlinger, brukte Eidsvold sin erfaring fra teater. Sammen med regissør Erik Poppe tok Eidsvold en sjanse og spilte en mer teatralisk karakter i de innledende scenene.

– I løpet av filmen blir han gradvis avkledd og man kommer nærmere et vanlig menneske, og det er en interessant reise i seg selv. Du trenger ikke å like mennesket, men det må fortsatt være der.

Som skuespiller beskriver Eidsvold oppdraget om å spille én av de verste nordmennene gjennom tidene som et drømmescenario, men forteller at det ikke var like lett som menneske.

– Det har ikke vært noen enkel inngang for meg å nærme meg dette mennesket. Samtidig må du være veldig

tro mot tilliten og lojal mot hans person når du først takker ja.

Radikalisert av kommunistfrykt

Under Fridtjof Nansens ledelse jobbet Quisling som nødhjelpsarbeider i Sovjetunionen på 1920-tallet. Eidsvolds tolkning er at Quislings radikalisering skjedde fordi han så hva en kommunistisk regjering, rettere sagt styresmaktene i Sovjetunionen, gjorde mot sitt eget folk.

Eidsvold er klar i sin tale om at filmen ikke prøver å forsvare Quisling på noen måte. Han mener heller at filmen forsøker å avdekke og forstå mekanismene som fører til radikalisering.

– Quisling ble som mange andre på 1930-tallet forført av fascismen, dens overbevisning og retorikk.

Franske muldvarper og lyden av underverdenen

Muldvarper av Vivarium Studios fengsler publikum med underjordisk hard-punk og holder et mesterkurs i hvordan å skape inkluderende kunstopplevelser. Jeg håper den kulturelle skolesekken tar notater.

TEKST: Oskar Fredrik Eliassen | FOTO: Lan La

Når man hører at Rosendal teater inviterer til et gratis familiearrangement, er det kanskje ikke elektronika og hard punkmusikk som først dukker opp i tankene, men på usannsynlig vis leverer *Muldvarper* av Vivarium Studios et fantastisk inkluderende arrangement. Voksne, ungdom og barn blir alle trollbundet og gjøres hemningsløse av disse snodige franske musikantene ikledd enorme muldvarpdrakter.

Det er noe veldig frigjørende i hvor lite menneskelig uttrykket man blir presentert for er. Muldvarpene er hårete, klumpete og snakker et uforståelig og kraftig forvrengt muldvarpspråk. Forvirrende og unikt er det å høre sint punk-rock fra noen man på ingen måte kan kjenne seg igjen i. Det er nemlig ingen politikk å ta stilling til for en menneskelig publikummer, selv om det etablerte muldvarpsamfunnet sannsynligvis får kjørt seg.

Muldvarpopptredener viser seg å tiltrekke en veldig variert gruppe mennesker. Likevel gjør de kosedyraktige kostymene at størsteparten av publikum er mindre barn med foreldre. En del av disse var nok ikke helt forberedt på underverdenens svar på Rammstein, så det tynner seg ut mot slutten. Tross uttynningen er det en hard kjerne av barn som står storøyd igjen. Og muldvarpene vet å appellere til barna. De får bamseklemmer av bandmedlemmene, skrike i mikrofonen og leke med muldvarphalene. Dette er idealet den kulturelle skolesekken bør strekke seg etter.

Tro nå ikke at *Muldvarper* kun er fengslende for barna. Opptredenen får frem det dyriske i alle som er til stede. På en røyklagt scene i rødt lys står en muldvarp og riffer på en theremin. Stemningen er tidvis djevlesk og tidvis engleaktig. Lydene er disharmoniske og bråkete, gutturale og underjordiske, og det er ukjente vibrasjoner i rommet. Det er tydelig at det er en klar visjon bak opptredenen og at musikerne har stålkontroll.

Når en av muldvarpene hopper ned blant publikum og spytter flammer på muldvarpspråk i mikrofonen, når opptredenen uante høyder. Jeg har aldri før opplevd at noe appellerer så universelt. Barna roper i vilden sky. Foreldre danser i ring rundt barna. Ungdommer beveger seg som om de er ruset på noe sterkt. Og kanskje den høyeste anerkjennelsen av dem alle: Middelaldrende metalheads med skyggeluen bak frem nikker til takten og smiler fra øre til øre.

Omsider rundes konserten av på scenen, men dette markerer ikke slutten på muldvarpenes kveld. De er jo tross alt nattaktive dyr. Muldvarpenes svar på Christian «flake» Lorenz danner et barnetog og leder dem bak et miksebord i kaféen på Rosendal teater. I rollen som delvis DJ og delvis barnepasser fortsetter han å legge ned underjordiske rytmer mens foreldrene nyter et øyeblikk for seg selv. Jeg håper *Muldvarper* headliner på Øya 2025.

10/10.

DJ-SET: Muldvarpen koker opp noen underjordiske rytmer bak miksebordet.

TUNG GITAR: Vrengpedalen gikk varm under denne opptredenen

TROLLBUNDET: Etter en liten periode med skepsis er barna som limt til scenen.

FARGER: Røyk og lys bidrar sterkt til det visuelle uttrykket.

Foto: @lxtakesshots

BAK SMINKEN MED DRAG SYNDROMIE

Artistene kom langveisfra for å opptre på Trondheim pride.

TEKST: Kjersti Eline Stuen | FOTO: Annlaug Marie Evjenth Sørhaug

Trondheim pride 2024 bydde på mye variert. Alt fra spillkveld til kirkekoncert fant sin plass i feiringen. Byen fikk til og med besøk fra utlandet. Gruppen Drag syndrome dro hele veien fra Storbritannia, og bidro med både framføringer og workshop i løpet av festuka. Med Rosendal teater i ryggen fikk de synge, danse og improvisere gjentatte ganger.

– Vi synes det er veldig kult at de ville komme hit, forteller kuraterende produsent Ingerid Trætteberg ved Rosendal teater.

Kunsten å improvisere

Drag syndrome er en gruppe drag-artister som alle har Downs syndrom. De har holdt på i omtrent seks og et halvt år.

– Vi knyttes sammen av en kjærlighet for framføring og dans, forteller Adam Wild, eller Lady Mercury i kostyme.

Dette er første gang gruppa er i Trondheim.

Har du vært borti drag før så ser du kanskje for deg smale midjer, store parykker og fargerik sminke. Drag syndrome er ikke fremmed for dette, men på workshop er det ikke en falsk øyenvipp i sikte. Her fokuserer de på å vise fram selve skjelettet av framførelsene sine: improvisasjon.

– Ingenting er overøvd. De får vite musikken rett før, sier kunstnerisk leder Daniel Vais ved Drag syndrome.

Vais ledet også workshopen på Rosendal teater. Her demonstrerte han hvordan gruppa jobber med improvisasjon som kreativ utforskning.

– Du kan danse med og mot musikken. Det er ingen fasit, sier Vais.

Ved hjelp av artistene i Drag syndrome viste han fram ulike bevegelser og teknikker.

Å knuse konvensjoner

Menneskene som møtte opp til arrangementet var svært ulike i alder, bevegelsesmønster og interesser. Det de hadde til felles var at alle skulle bevege seg. Dette skapte noe som bare kan beskrives som et interessant show med mye forskjellig å feste øynene på. Noen samarbeidet, mens andre stod helt alene. Et unikt syn.

EN UTFORSKENDE AFTEN: Deltakerne fikk bruke ansiktsuttrykk, musikk, kroppen og rommet i løpet av workshopen.

KAMP MOT KONVENSJONER: Ingerid Trætteberg ved Rosendal teater synes at slike arrangementer er viktige for å utfordre fordommer.

IMPONERENDE IMPROVISASJON: Kunstnerisk leder Daniel Vais ved Drag syndrome forteller at artistene i hovedsak improviserer.

STJELER SHOWET: Adam Wilde, her i kostyme med oransje kjole er glad i å framføre. Foto: @lxtakesshots

– Jeg synes det denne gruppen gjør er fantastisk. De er grensesprengende og utfordrer konvensjoner, sier Trøttestad.

Selv har hun sett at gruppen har fått noen negative tilbakemeldinger.

– Noen sier at dette er utnyttelse av funksjonshemmede. Det er det ikke, understreker hun.

Trøttestad forteller at hun vil være med på å motarbeide fordommene.

– De kan tenke selv og er egne mennesker. Trøttestad tror at flere sliter med å se forbi funksjonsnedsettelse hos andre, og mener at grupper som Drag syndrome kan hjelpe med å endre denne tankegangen.

– Mange bruker funksjonsnedsettelsen som en merkelapp. Det er viktig at vi fortsetter med ting som dette slik at vi skaper en verden hvor funksjonsnedsettelsen ikke er det første noen ser, sier hun.

Med sminke og strømper på

Med improvisasjon som utgangspunkt lager Drag syndrome store show. På lørdagen under Trondheim pride hadde de tre framførelser. Med sminke, kostymer og parykker på plass var gruppen klar for å skape god stemning.

– Jeg føler meg glad og heldig som får opptre på denne måten, sier Annalie Hertz, som kalles YouGo Boss når hun går med kostyme.

Gruppen deltok også i paraden hvor de gikk helt fremst.

– Det å bli med her er noe av det beste jeg har gjort, sier Hertz.

I løpet av dagen ble det framførelser til sanger av a-ha, Lady Gaga og Diana Ross. De framførte solo, i par og som en stor gruppe. På Isak kultursenter hadde de også en kort spørsmålsrunde med publikum. Når de ble spurt om hva drag betydde for dem, var det tydelig at gleden for dans og improvisasjon står sterkt hos alle.

– Jeg elsker å framføre. Det er kjekt og kreativt arbeid, sa Abdulfatai Abodurin Tanmola Majekodynmi, som har dragnavnet Lady Francesca. **UD**

Foto: Lan La

KJEKT OG KREATIVT: Abdulfatai Abodurin Tanmola Majekodynmi som her står på hodet synes at jobben er kjekk. Foto: Lan La

PARADE: Gjengen gikk sammen i pride paraden, her med Annelie Hertz, også kalt YouGo Boss, i front. Foto: @lertakesshots

Kostymefesten som ble større enn disko

Historien til Village People er mer enn mustasjer, lær, knulling og groovy dansemusikk.

TEKST: Herman Østby | ILLUSTRASJON: Pål Ulheim

Om du stiller armbandsuret ditt tilbake noen år fra den dommedagsperioden vi lever i nå, vil du likevel befinne deg i et annet heslig tiår: 70-tallet. Tiåret var preget av både en dyp økonomisk stagnasjon og stor arbeidsledighet.

Så vel så var tiåret preget av brennende aktivisme med at nyfeminister, afro-amerikanere, latin-amerikanere og skeive tok til demonstrasjoner. For de sistnevnte kom det håp gjennom fullstendig dekadanse med dansemusikken disko.

Glitter, sonisk aktivisme, hvite striper og John Travoltas kulturelle appropriasjon av diskohelt-gangen ble grunnlaget for gruppen som har definert disko-sounden og uttrykket for det ekstravagante og skeiv-aksepterende født – nemlig Village People!

Di-Di-Di-Di Disko!

(Disko)Ballene hadde allerede snurret før Village People sin debutplate, altså fant de ikke på diskouttrykket. Det er derfor viktig å legge frem hva som egentlig definerer diskouttrykket. Du kan spore den første diskolåta til «The love I lost» av Harold Melvin & The Blue Notes fra 1973. Legg merke til rytmen på låta og rist hoftene for å anerkjenne at dette rytmiske gjennombruddet gjorde at musikkverdenen aldri ble den samme igjen. Låta er drevet av trommeslageren Earl Young som spiller den ikoniske diskorytmen: four-on-the-floor (fire slag) i bassstrømmen, for deretter å legge til de raske støtene i hi-haten som skaper det feberaktige drivet som får føttene til å trampe.

Plateselskapet bak denne singelen, Philadelphia International Records, bidro også til å forme diskouttrykket. De var spesielt opptatt av kombinasjonen av

orkestrering og rytmisk musikk som ble sentralt i diskouttrykket de senere årene.

I Village Peoples uttrykk hører man at mye har blitt tatt i bruk i nesten alle låtene. Det er spesielt tydelig på låta «Go West» at all lærdom har blitt inkorporert til søt musikk. Når det er sagt er denne låta langt inn i karrieren deres og en burde derfor starte fra start!

Franske Dr. Frankfurter

Fra Paris, byen som lukter hestepiss og absint, flyktet produsenten Jaques Morali, mannen som senere skulle skape det ikoniske Village People, til New York City tidlig på 70-tallet.

For ham kom ideen om en supergruppe gjennom to hendelser. Den første var en saftig kostymefest på Les Mouches, et skeivt diskotek midt i regnbueflagget sitt arnested, Greenwich Village. Den andre hendelsen var å jobbe i studioet i en session med broadwaysangeren Victor Willis, senere «politimannen» i Village People.

Morali hadde snakket med Willis om et nytt musikkprosjekt som kom til ham gjennom en drøm der Willis sang vokalen på et av Moralis album og det ble en kjempesuksess. Samtidig lå det en risiko for Willis i avtalen, for Morali sa: «I have four tracks. I can't pay you much right now, but if you agree, I'll make you a star».

Første plate ble dermed født: Village People (1977)! Fire korte spor som brukte vokalen til Willis og en gjeng med studiomusikere til å forme sounden. Du kan blant annet høre tidlig bruk av musikken i den eksperimentelle skeive pornofilmen New York City Inferno fra 1978. Tilfeldigvis handler filmen om en franskmann som reiser til New York og blir med i det skeive miljøet.

For Morali hadde visjonen om musikken gått i oppfyllelse, men det visuelle måtte ordnes. Plata var spilt inn med studiomusikerne, men kostymefesten manglet. Morali fikk derfor ordnet en annonse der det sto: «Macho Types Wanted: Must Dance and Have a Moustache»! En gruppe dansere ble samlet sammen med «politimannen» Willis, som ble karaktersamlingen bestående av «gigoloen», «mannen i lær», «den innfødte», «cowboyen» og «snekkeren».

Studiomonsteret Village People ble skapt gjennom bruk av dansende, skeive, seksuelle fantasier (så vel som stereotypier). De skulle invitere til dansing og legge til rette for å ryste hele det homogene, heteronormative Amerika i sine uniformer av homofobi. Gruppens andre plate inviterte til nettopp dette ...

«Macho, macho man (macho man)»

På andre plate tok Willis, Morali og produsent-sidekick Henri Belolo undergrunnen i de skeive miljøene fra lær til glitter, glam og det mainstreame med den klassiske platen San Francisco Macho Man (1978), som ga verden hiten «Macho Man».

I skyggen av det klaskende sporet «Macho Man» ligger låter som brenner av aktivisme og aksept. Diamantspor som «Village People» inneholder linjer av typen:

«Let's fight for the right (and do it while it's daylight) / Village (Village) People (People) / Your freedom's in sight (you'll have yourself with midnight)».

Her er det direkte henvendelser til Stonewall med aktivisme gjennom

Freedom-parader på dagen og søken etter tilflukt i de skeive barene på kvelden. I tillegg har platen den direkte smaragden «I am What I am» som handler om aksept: «To love is not a sin / I did not choose the way I am, I did not choose the way I am».

Selv om albumet gjorde Village People mainstream, var toppen enda ikke nådd.

Cruising for menn i marinen

Det store bildet av verden kan deles inn i før «YMCA» og etter «YMCA». Hiten som ikke bare fikk allierte, men også bitre grinebitere til å danse, ble sjokkerende stor. Morali har forklart at både tittelen og innholdet på «YMCA» er hentet fra navneforkortelsen til organisasjonen Young Men's Christian Association og det de sto for.

Organisasjonen YMCA bygget etromsleigheter for trengende. Disse ble gjerne okkupert av hjemløse, så vel som innflyttere til New York. Låta kan både fungere som en gay-anthem om de pulserende og tasty hookupene som foregikk i disse leilighetene, og som «politimannen» Willis påpeker, speile hyggen og moroa for unge afro-amerikanere som var der for å svømme eller spille basketball.

Siste mesterstrøk av genialitet var på plata «Go West In The Navy» (1979). Samlet gir klappingen på låta og dansingen til Village People nesten et militært uttrykk. Belolo gav nettopp rettighetene til å bruke låta «In The Navy» til den amerikanske marinen for at gruppen skulle få filme musikkvideoen på et slagskip. Målet for marinen var å rekruttere gjennom bruken av dansbar disko, men til slutt sank hele prosjektet. Likevel ble låta en stor hit og platen er superb!

Masken faller og diskoen daver

At «politimannen» Willis forlot gruppen i 1979, fiaskoen med musikalen Can't stop the music (1980), samt den altkonsumerende griske søken etter penger i bransjen, ble til slutt det som virkelig drepte diskoen og Village People.

Platen som fulgte etter Can't stop the music, Renaissance (1981) var et dårlig forsøk på new-wave, new-romantic, og ikke minst en dårlig hundelort av en plate. Forsøket på å gå tilbake til diskooppskriften-som-funker, platen Sex Over the Phone (1985), var heller ikke noe bedre. Likevel kan Sex Over the Phone-platen roses for at den kan tolkes som en oppfordring til å bruke prevensjonsmidler på grunn av nærværet av aids på 80-tallet.

Altså endte fortellingen tragisk musikalsk, samt i den politiske konteksten da 70-tallet endte med starten på det som ble aids-epidemien, som heller ikke ble noe bedre av at aids-benekteren Reagan satt i Det hvite hus. Blant annet var Jaques Morali offer for aids og døde 44 år gammel i 1991 i Frankrike.

Selv om Village People bare varte i rundt et tiår (hvis vi ignorerer fiaskoen av et forsøk på comeback på 2000-tallet), har de utvilsomt satt sine spor både i musikkverdenen og LHBT-miljøet. Gruppen lever fortsatt gjennom alle klasseavslutninger, nattklubber, pride-flagg, porno- og spillefilmer, på Hollywood-walk of fame og på forsiden av Rolling Stone.

Så når du deltar i en Pride-parade så spill av en låt av Village People og frigjør deg selv gjennom diskoens friske energi! Slik de synger på «Citizens of the World»:

«Let's all spread love today so
Then the children will all know
This big world we live in
Is not so full of sin this I know»

Tigran Hamasyan

– *The Bird Of A Thousand Voices*

Et storartet album som inneholder mer enn bare musikk.

TEKST: Håkon Vesterås
FOTO: Naïve

Et velkledd publikum sitter i taushet og venter på at den mørke konsertsalen skal fylles med lyd og lys. For musikkverdens heroinister – skribenter, mediefolk, komponister og andre entusiaster som har latt seg selv gå over til tyngre stoffer – er Holland Festival i Amsterdam et høyt ettertraktet opium. Festivalen for samtidsmusikk og scenekunst har tidligere hatt besøk av komponister som Karlheinz Stockhausen, Terry Riley, Ryuichi Sakamoto og Alban Berg. Disse navnene er kanskje ikke tabloidmateriale, men blant akkurat dette publikummet vil en slik historikk naturligvis føre til høye forventninger. Om jeg selv kan anses som en musikknarker, er i hvert fall mine abstinenser tilfredsstillende. Øredøvende applaus tilsier det samme om resten.

Dette er ikke en konsertanmeldelse. Men, å vurdere Tigran Hamasyan sitt nyeste album *The Bird of A Thousand Voices* basert bare på musikkstrømmetjenestenes innskrenkede rammer ville vært en urett mot prosjektets størrelse. Med dette multimodale prosjektet står den armensk-fødte pianisten og komponisten ikke bare for en plate med

spilletid på over 90 minutter, men også en omfattende teatralisk forestilling, en kinetisk kunstinstallasjon, et sett med kortfilmer, og til og med et dataspill. Disse elementene går sammen for å tjene ett formål: å skildre det armenske folkeeventyret *Hazaran Blbul*.

Et prosjekt av en slik størrelse er naturligvis ikke utført alene, og med seg har Hamasyan en gruppe med dyktige kunstnere og musikere. Spesielt den nederlandske filmskaperen Ruben Van Leer ser ut til å ha spilt en viktig rolle i utformingen av prosjektet – kanskje en av grunnene til at utførelsen av prosjektet foregikk i Amsterdam og ikke, som kanskje hadde vært mer passende, på en armensk fjelltopp. De visuelle elementene i prosjektet, kombinert med et sjangeroverskridende lydbilde som, blant annet, tar inspirasjon fra armensk tradisjonsmusikk, gjør likevel mer enn nok for å plassere lytteren i et særegent landskap.

En vurdering av prosjektets tilknytning til armensk tradisjonell kultur bør nok etterlates til antropologer og kulturhistorikere, og ikke musikkjournalister.

Men, med Hamasyans mange dissonerende harmonier og taktarter bare en matematiker kunne danset til, er det passende å nevne den mest kjente fremstillingen av denne tverrkulturelle ildfugl-mytologien. Igor Stravinskij sin ballett *Ildfuglen* fra 1910 lekte også med den etablerte musikkens rammer med den hensikt å formidle dette mytologiske vesenets intensitet.

En direkte sammenligning mellom Hamasyan og Stravinskij ville ikke vært rettfærdig mot noen av dem. *The Bird of A Thousand Voices* har nemlig elementer Stravinskij aldri hadde tilgang til på starten av 1900-tallet: blytunge fuzzriff med smak av kjetting, storslåtte synth-landskap som får innsiden av hodeskallen til å føles større enn den egentlig er, og den ustanselige djentrommisen Matt Garstka fra metallbandet Animals As Leaders. Dette er en plate som appellerer til både heroinist og avholdsmann – som stimulerer både hjerne og hjerte. Og det er en plate som, til tross for sin relative sneverhet og kompleksitet, er overraskende tilgjengelig.

brenn.

– *Duster til Himmelen*

En liten kontrollert skogbrann framfor et fullstendig nytt råkkeinferno.

TEKST: Herman Østby
FOTO: brenn.

Da er det duket for slagsmål og festiviteter med den nye plata til brenn.. Hva ligger på lur i år fra disse karene, mon tro? For i denne blekka kan det være slakt eller skryt som avgjør om disse to friskusene/karakterene lar omtalen gå til hodet på dem. Så spenningen er ereksjonshøy i den grad brenn. leverer med denne nye plata. Derfor er boksehansene klare og motstanderen trer fram i ringen med deres nye plate *Duster til Himmelen*! Ding-ding-ding!

Et flammehav av en start med «Time to die». Hurtige gitarer og typisk indie-fresing som denne gangen inviterer til den samme lytteropplevelsen som hos andre. Eller? Når de virkelig sakker ned og slipper fram et skikkelig breakdown, da skinner de. En svakhet som generelt spiller dette albumet og andre plater, er at interluder er vanskelige å gjennomføre. Disse er velkomponerte, men problemet er at med «Bunnløst håpløst» for eksempel, bygger ikke sporet på neste låt. De bare flyter i glemselen for seg selv.

En kort, vakker affære med «Slipp lyset inn» som etterfølges av kjedelig klisjé-indie med «Duster 75». Fint at gitarspillet er fett, men neste låt «Pissa på» er hakket mer spennende. Egentlig av den grunn at den er hakket mer støyete, synthen bobler og egentlig bare stråler av humor eller ungdommelig idioti. «Den følelsen» er hakket vassere og går som en forkledd norsk Blink182-låt, men teksten gjør opp for låta, samt gitarrunken.

«Riksveien 1001»! Dette er en gjennomkomponert lekkerbisk med akustisk gitarklimp, dyp bass og lekker melodiføring! Denne låta kunne for eksempel ha bridgen som en interlude for å lede an. En tapt mulighet for sammenheng. Deretter, på «Jeg tror ikke jeg er den du ser», blir sporet en kjedelig og vakker affære. Noe mangler for å gjøre låta litt mer ekstraordinær – et eller dryss med noe nytt i balladesjangeren.

Disse gutta tar seg opp med «I dag var bare en dag» og siste halvdel av plata. Bruken av strykere og det

nesten klassiske råkke-uttrykket med melodier som automatisk vekker en slags honningsøt nostalgi blir en pen og pyntelig låt.

På selve avslutningslåten «Du kan få hele meg» stinker mye av den samme indie-kloakken som før. Likevel er ikke plata som helhet bare full av blåmerker og ødelagte tenner når kampen er avgjort. Ding-ding-ding!

Konklusjonen om plata er at det er en grei plate. Stikkordene som henger igjen er «gjennomkomponert», så vel som «melankolsk». Den er rå og kort, noe som hjelper, så vel som skader plata til tider. Enten det er like ideer eller ikke nok spilletid til å sluke til seg melodiene, så virker det som om fokuset ble på en plate som skal spilles på repeat og ikke lyttes gjennom i en hel omgang. Ellers så har brenn. en plastisk, glatt produksjon som passer dem, men som er overbrukt og viser til at sjangeren beveger seg lite innom nytt farvann. Til tross for noen babysteg i feil retning er *Duster til Himmelen* verdt å lytte til, men årets beste plate er det ikke.

SPITPOSTEN

HAWK TUAH

FERSKE TALL:

Disse jobbene ønsker statsvitere seg etter endt utdanning

Fitteblekka har fått se helt nye tall fra Kunnskapsdepartementet som viser hva statsviterne utdannet ved NTNU Dragvoll ønsker å jobbe med når de er ferdig med studiene sine. Ekspertene reagerer på ulikt på tallene.

– Tallene viser at vi på instituttet utdanner morgendagens helter, og jeg er ikke i tvil om at studentene våre vil bære med seg den samfunnsengasjerte, etiske og maktkritiske ånden vi dyrker videre inn i yrkeslivet, sier en anonym professor i nyliberalisme på Dragvoll.

– Resultatet overrasker meg desverre ikke, sier kollega og sosiolog Axel Skjora.

Hvorfor det?

– Jo, min årelange forskning på studenters framtidsambisjoner gjort i samarbeid med sex-viter Kenner på Institutt for psykologi har vist at statsvitenskapstudenters erotiske fantasier i hovedsak dreier seg om nettopp skurkete kontorjobb der arbeidsmiljøet bærer preg av frisluppet seksualmoral og en jevn tilgang på coke.

På spørsmål om hvorfor det akkurat er denne erotiske fantasien som oppstår hyppig hos statsvitenskapstudenter, svarer han at det handler om barndom og makt.

– Det handler selvfølgelig om barndom. Mange av studentene har ikke opplevd suksess som elevrådsrepresentanter på sine lokale ungdomsskoler trass i populistisk leksefri skole og gratis sjokomelk-politikk, så vi ser en sult etter makt

i underbevisstheten deres. Av de respondentene som har hatt fartstid i

Den anonym professoren bestrider Skjora og Keneers forskning, og beskriver den som «kulturmarxistisk».

– Jeg bestrider denne kulturmarxistiske «forskningen». Statsvitenskap ved NTNU er ikke annet

enn en stolt videreføring av tradisjonen fra Hobbes, Machiavelli og Benito Mussolini. Skurkeanklagene er et klassisk ad-hominem argument, og er lavmål for en akademisk debatt, sier anonym professor.

Statsvitenskapstudentene selv ville ikke kommentere saken, da de lever i frykt for at et nettsøk på navnene deres i relasjon til Fitteblekka vil besudle LinkedIn-profilene deres.

REGISTRERER:

...at Cokemaddafakka

... at pølser er også mat

... at Lungekreft for Dusken

... at ibux og paracet

... at hvordan forbereder man seg til å spille quisling

... at Wes Anderson er kåt på gul

... at Sabrina Carpenter er for hvit til å være kultur

... at Bob Marley er kultur

... at for mye kanel

... at Bob Marley er Jamaicas svar på Admiral P

... at egg på gulvet er eggerøre

... at pumpkin spice ikke er gresskar

... at grufs

... at bratwurst

... at Hi beSTie BRaT sumMEr is nOt oVEr YEt

... at her på City Syd har vi det slay. Work sis.

... at husk å ta ut all søpla, latsabber

... at nestleder i søppelpose

... at fitteblekka hører til i søpla

... at søppøla

... at grøt i søpla

... at nam nam nam nam nam nam nam nam nam nam

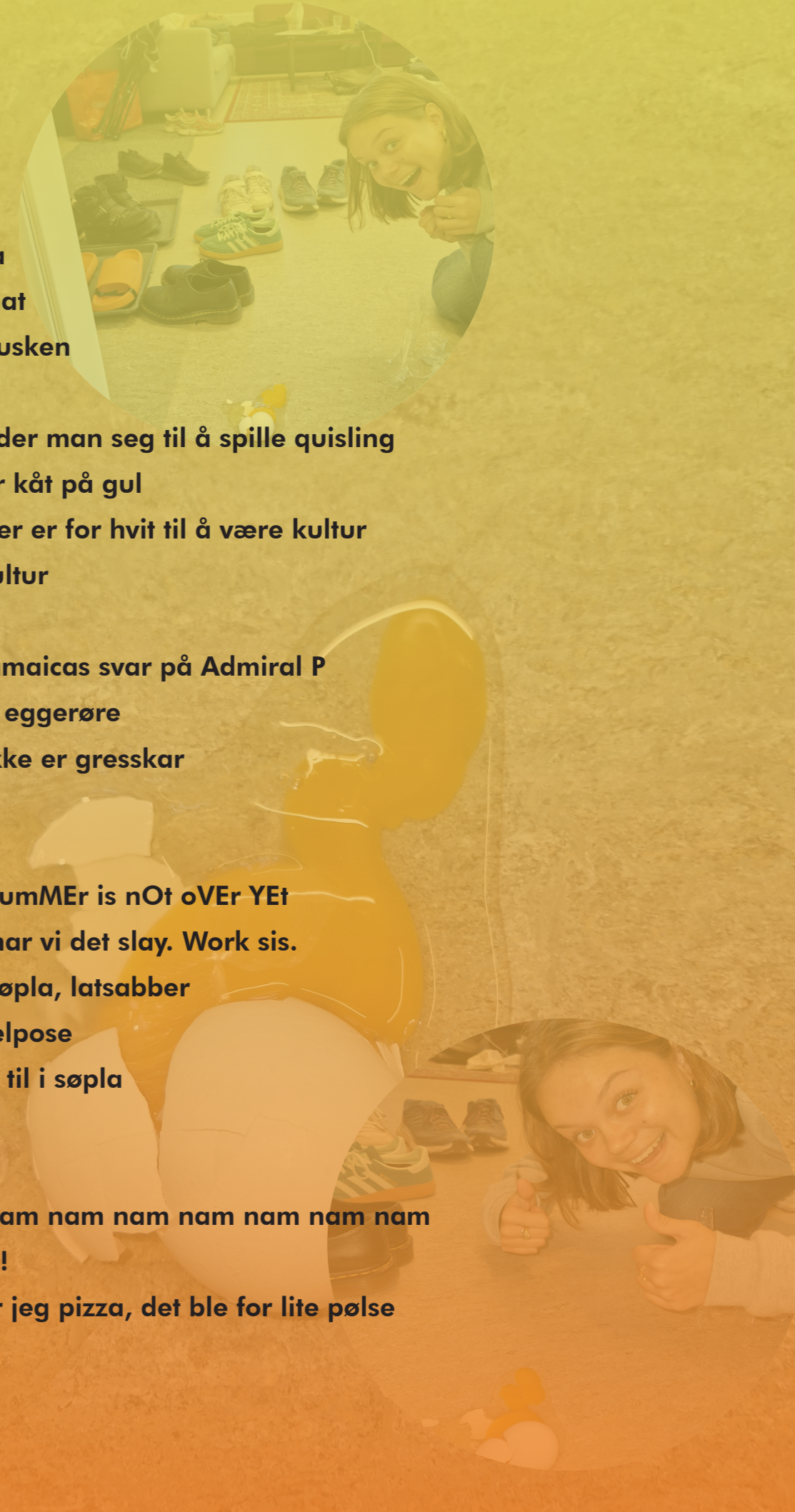
... at middag kl. 17!!!!!!

... at neste gang lager jeg pizza, det ble for lite pølse

... at rødbetsalat

... at pøller

... at tilgitt

Smil som varer

Vi vet at tannsjekken kanskje ikke står øverst på prioriteringslisten til deg som er student. Derfor tilbyr vi studentrabatt på tannsjekk med røntgen og enkel tannrens til kun 990 kr, samt 10 % rabatt på annen behandling.*

Finn din nærmeste tannklinikk i Trondheim:

Oris Dental Leutenhaven | Oris Dental Munkegata | Oris Dental Sanden
Oris Dental Sirkus Shopping | Oris Dental Trondheim Torg

*Gjelder med gyldig studentbevis. Gjelder ikke salgsvare, spesialistbehandling, administrasjonstillegg og tannteknikerarbeid.